

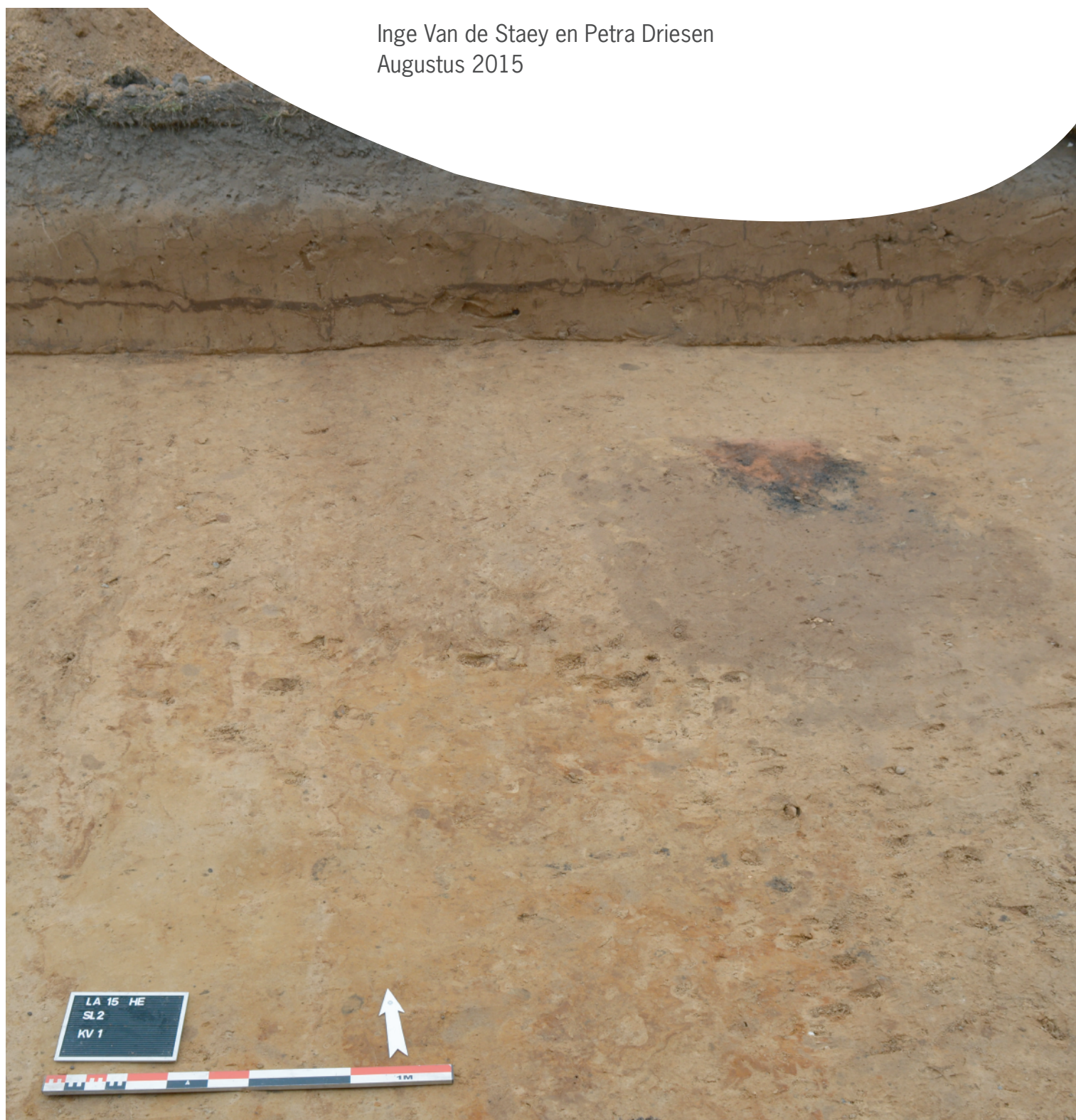
RAPPORT 242

Prospectie met ingreep in de bodem aan de
Keelhoffstraat-Heirbaan te Neerharen (Lanaken)

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Maaslands Huis cvba.

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

Inge Van de Staey en Petra Driesen
Augustus 2015

ARON-RAPPORT 242

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN DE KEELHOFFSTRAAT TE NEERHAREN (LANAKEN)

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN MAASLANDS HUIS CVBA

Inge Van de Staey en Petra Driesen

Sint-Truiden
2015

Opgraving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer:	2015/298
Naam aanvrager:	Petra Driesen
Naam site:	Lanaken, Keelhoffstraat

Colofon

ARON rapport 242 - Prospectie met ingreep in de bodem aan de Keelhoffstraat - Heirbaan te Neerharen (Lanaken). Onderzoek uitgevoerd in opdracht voor Maaslands huis cvba.

Opdrachtgever: Maaslands huis cvba

Projectleiding: Petra Driesen

Uitvoering veldwerk: Inge Van de Staey, Petra Driesen en Daan Celis

Auteurs: Inge Van de Staey en Petra Driesen

Bijdragen: Chris Cammaer

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2015/12.651/25

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be

Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba

Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	3
1.3 Vroeger archeologisch onderzoek.....	5
1.4 Aard van de toekomstige werken.....	9
2. Het archeologisch onderzoek.....	10
2.1 Doelstelling.....	10
2.2 Verloop.....	11
2.3 Methodiek.....	11
3. Onderzoeksresultaten.....	12
3.1 Bodemopbouw.....	12
3.2 Gaafheid van het terrein.....	14
3.3 De archeologische sporen en vondsten.....	15
Conclusie en aanbevelingen.....	18

Bijlagen

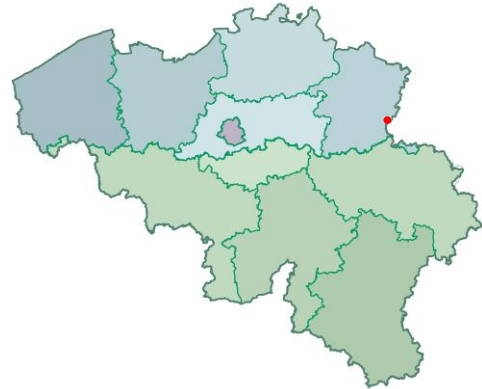
- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Tijdstabel
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Vondstenlijst
- Bijlage 6: Fotolijst
- Bijlage 7: Overzichtsplan A3
- Bijlage 8: Overzichtsplan toekomstige werken A3
- Bijlage 9: Profielen
- Bijlage 10: Vervolgonderzoek
- Bijlage 11: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van de geplande sloop van de bestaande bebouwing en de realisatie van veertien woonegelegenheden met ondergrondse parking aan de Keelhoffstraat-Heirbaan te Neerharen (Lanaken), achtte *Onroerend Erfgoed* een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek werd ingegeven door de ligging van het bouwterrein langs de oude Romeinse verbindingsweg tussen Tongeren en Nijmegen en door eerdere archeologische vondsten in de onmiddellijke omgeving ervan.

Het huidige onderzoek, waarvan het voorliggend rapport de resultaten behandelt en dat uitgevoerd werd in opdracht van *Maaslands huis cvba*, bestond uit een proefsleuvenonderzoek met als doel de archeologische potentie van het te ontwikkelen terrein te kunnen inschatten.

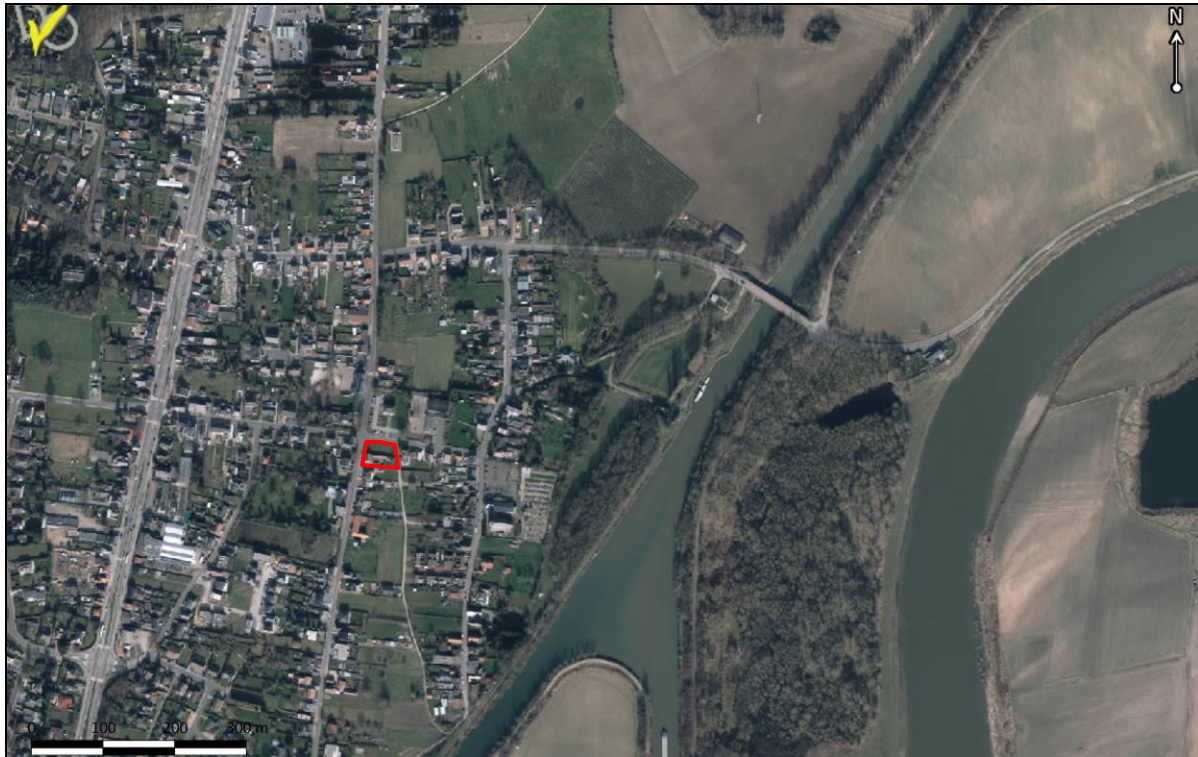
Tijdens dit onderzoek werd in het oosten van het terrein, parallel met de huidige Heirbaan, het tracé van de Romeinse weg aangesneden. Verder werd één post-middeleeuws veldoventje aangeduid.

Afb. 1. Globale situering van het onderzoeksgebied op de kaart van België (NGI, 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering

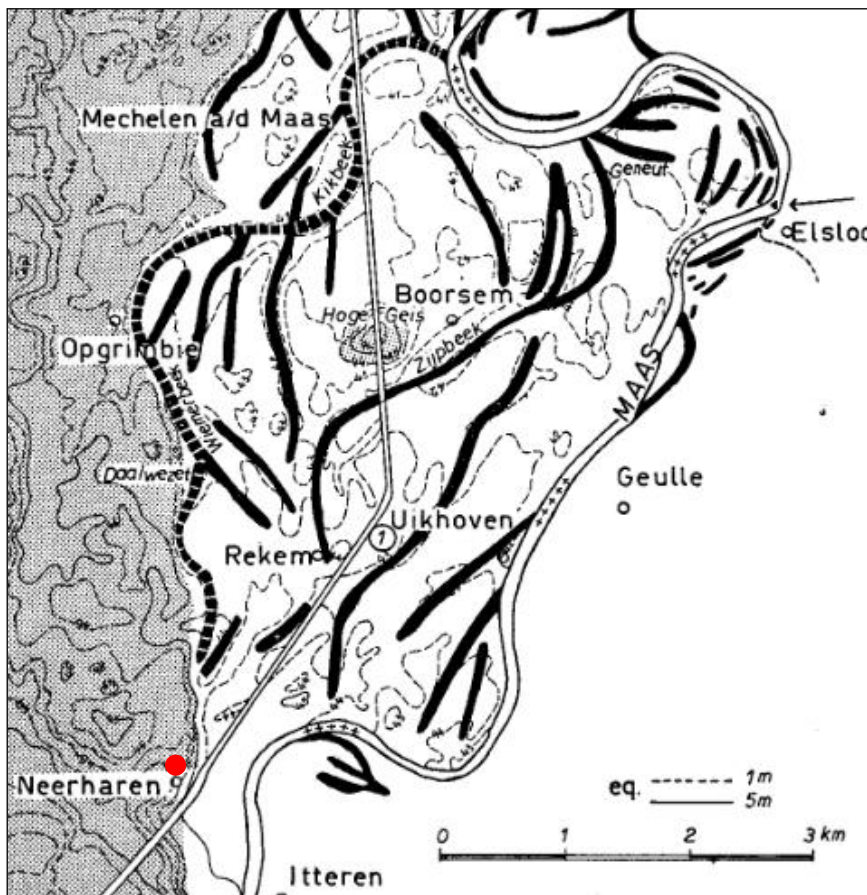
Afb. 2: Kleurenorthofoto met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:5.000 (Bron: Geopunt)

Het onderzoeksterrein (1600 m²) situeert zich net ten westen van de Heirbaan te Neerharen (Lanaken), waarvan het moderne tracé aan de Romeinse heirbaan tussen Tongeren en Nijmegen kan gekoppeld worden. Het terrein dat kadastraal gekend is als Lanaken, Afd. 4, Sect. A, percelen 190p en 190s, wordt verder

ingesloten door de Keelhoffstraat in het noorden en de Dikke Hagestraat in het oosten (Afb. 2). Het zuidelijke deel van het terrein (perceel 190p) is deels ingenomen door een leegstaande (onderkelderde) woning met achterliggende aanhorigheden (duivenhok, stallen, enz). Het noorden van het terrein (perceel 190s) was tot voor de bodemingreep in gebruik als grasland.

De Maas stroomt ca. 800 m ten oosten van het onderzoeksgebied. De Zuid-Willemsvaart, die Maastricht en 's-Hertogenbosch verbindt, en het kanaal Briegden-Neerharen, dat het Albertkanaal met de Zuid-Willemsvaart verbindt, vloeien ca. 400 m ten (zuid)oosten van het onderzoeksterrein samen (Afb. 2).

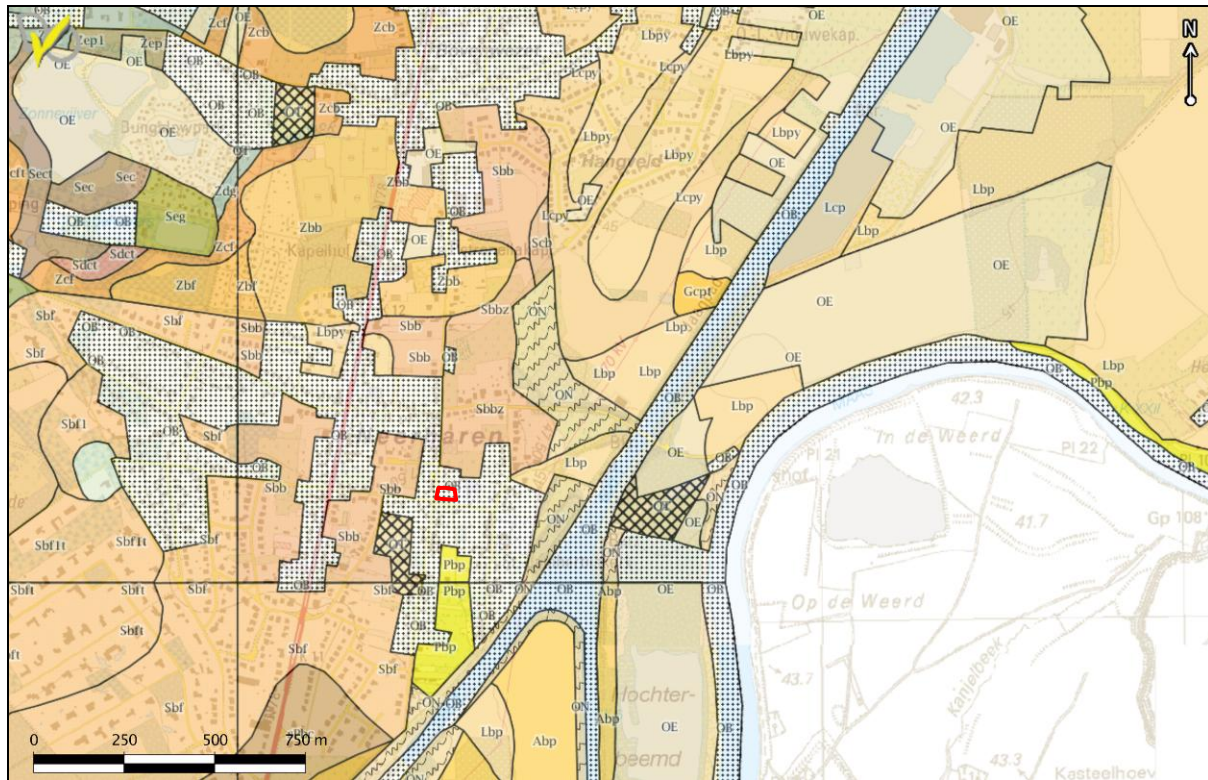
Geografisch gezien behoort het onderzoeksgebied tot de Maasvallei. Dit gebied is qua reliëf een terrassenlandschap, dat gevormd werd door een herhaalde afwisseling van ijstijden en warmere interglacialen tijdens het Quartair. Tijdens de ijstijden was de waterarme Maas niet bij machte de grote hoeveelheden verweringsmaterialen uit de Ardennen over grote afstanden te transporteren. Deze grindmassa's werden in het gebied van het huidige Maasland in de breedte uitgespreid en vormden een bepaald afzettingniveau. In de daaropvolgende interglaciale periode herwon de stroom door de toename van de waterhoeveelheden voldoende energie om een deel van de vroegere sedimenten weg te spoelen. Op die manier kwam een min of meer brede geul tot stand, die tijdens een volgende ijstijd weer tot op bepaalde hoogte met sedimenten werd opgevuld. Zo werden sedimentatievlakken gevormd, die op verschillende niveaus gelegen waren. Men spreekt in dit verband van Maasterrassen, met als oudste het Hoogterras van het Kempisch Plateau.

Afb. 3: De Maasvallei tussen Neerharen (zuiden) en Maasmechelen (noorden). In het grijs worden de dekzanden aangeduid. Het wit geeft de alluviale vlakte weer. De zwarte lijnen duiden de oude Maasbeddingen aan, met in het geblokt de vermoedelijke Romeinse Maas. De locatie van het onderzoeksterrein wordt in het rood weergegeven (Bron: Paulissen (1973) Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch-Limburg, Overdruk uit het Oude Land van Loon, p. 47)

In de terrassen erodeerde de Maas tijdens het Mindel-Riss interglaciale tijdvak (300.000 - 200.000 jaar v.Chr.) een brede vallei. Deze insnijding is aanzienlijk: een 40-tal meter ten westen van Lanaken, een 50 meter bij Maastricht. De valleiwallen, gekarteld door talrijke droogdalen en op sommige plaatsen uitgehold door de werking van vroegere Maasmeanders, vormen de dominerende landschapskarakteristieken doorheen de volledige Maasvallei. De terrassen werden bovendien tijdens de laatste ijstijd (116.000 tot 8000 BC) grotendeels met een fijn geel zand of dekzand afgedekt. De grens tussen het dekzandlandschap en het *alluvium* is bruusk, morfologisch duidelijk herkenbaar en wordt gevormd tussen Smeermaas en Neerharen door een 5 m

hoge rand (52 -46m).¹ Het onderzoeksterrein is in het dekzandgebied gelegen, vlak op de rand met de Maasvallei (Afb. 3: rode stip). Het terrein zelf is vrij vlak en heeft een hoogte van ca. 48 m TAW.

Afb. 4: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:10.000 (Bron: Bodemverkenner).

Op de bodemkaart (Afb. 4) wordt het terrein gekenmerkt door een OB-bodem, zijnde een bodem die door bebouwing sterk geroerd werd. Ten zuiden van het onderzoeksterrein komt een Pbp-bodem (Afb. 4, geel) voor, in het westen en zuidwesten worden respectievelijk een Sbb- en Sbf-bodem (Afb. 4, lichtroze) weergegeven. Dit kan verklaard worden vanuit de ligging van het onderzoeksgebied in de alluviale vlakte van de Maas.

Zo duidt de Pbp-bodem een droge licht zandleembodem zonder profielontwikkeling aan. Dit is een droge alluviale bodem gevormd in recente (holocene) afzettingen van de Maas (oeverwallen) of van colluviale afspoeling. De bouwvoor is bruingrijs, de moederbodem geelgrijs. Aan de onderkant van het profiel, op meer dan 90 cm diepte, kunnen eventueel zwakke roestverschijnselen optreden. Een Sbb-bodem duidt een droge lemige zandbodem met structuur B-horizont aan. Deze droge lemige zandgronden hebben een grijsbruine bouwvoor van 20-30 cm dik. De bodem wordt verder gekenmerkt door een verweringshorizont met een bruinachtige kleur van ca. 50 cm dikte, die contrasteert met de dieper liggende moederbodem met gley. Roestverschijnselen beginnen tussen de 90 en 125 cm diepte en geven de hoogste winterwaterstand aan. Deze bodem is één van de meest voorkomende z.g. rivierwalgronden van de Maas. Meer zuidelijk duiden de Sbf-bodems droge lemige zandgronden met een weinig duidelijke humus of-/en ijzer B horizon aan. Deze bruine podzolachtige bodems ontwikkelde zich zwak op holocene of pleistoceen lemig zand.²

Het tertiaire substraat dat onder deze bodems aanwezig is, behoort tot de *Formatie van Bilzen*. Deze formatie bestaat uit twee zandige eenheden, van elkaar gescheiden door een kleiige eenheid.³

¹ Paulissen (1973) Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch-Limburg, Overdruk uit het Oude Land van Loon, p. 25-36

² Baeyens L. (1978) Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Rekem 79W, p 33, 35, 38.

³ Tertiair geologische kaart www.bodemverkenner.be

1.2 Historische achtergrond

Door zijn ligging aan de heirbaan Tongeren-Nijmegen (cf. huidige Heirbaan) kende Neerharen net zoals de rest van de Maasvallei een intensieve Gallo-Romeinse bewoning, waarvan vele overblijfselen getuigen (zie *infra*, 1.3 *Vroeger archeologisch onderzoek*).

Het huidige dorp Neerharen was in de Middeleeuwen een allodiaal goed dat vermoedelijk in de 13de eeuw aan de graven van Loon werd overgedragen. De heerlijkheid werd verder in leen gegeven aan de families de Pietersheim, van Doenrade alias Dobbelsteyn (1491) en van Kerckem (1586). In 1708 koopt abdis Marie-Ursule de Minckwitz de heerlijkheid Neerharen van de familie de Kerckhem.

Het thans verdwenen waterkasteel, ontstond waarschijnlijk in de vroege middeleeuwen als versterking bij het (door Franken) opnieuw bewoonde Gallo-Romeinse villadomein. Het kasteel wordt in de bronnen vermeld vanaf de 13de eeuw. Bij de belegeringen van Maastricht slaan in 1568 de hertog van Alva, en in 1632 generaal Santa Cruz er hun hoofdkwartier in op.

Het dorp wordt verwoest bij de verovering van Maastricht door Frederik-Hendrik van Nassau. Dit gebeurt een tweede maal in 1707 tijdens de Spaanse Successieoorlog. Mogelijk naar aanleiding van deze gebeurtenissen is het kasteel reeds in 1708 ruïneus. Toch is de eigenlijke herenwoning in 1794 nog bewoonbaar.⁴ De *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) (Afb. 5) toont een achthoekige omgrachting, met een gebouw in elk deel.⁵ Ter hoogte van het onderzoeksterrein zijn op deze kaart de Heirbaan en Keelhoffstraat duidelijk merkbaar. De Dikke Haagstraat is op de kaart niet weergegeven. Het terrein is onbebouwd en wordt door weiland ingenomen.

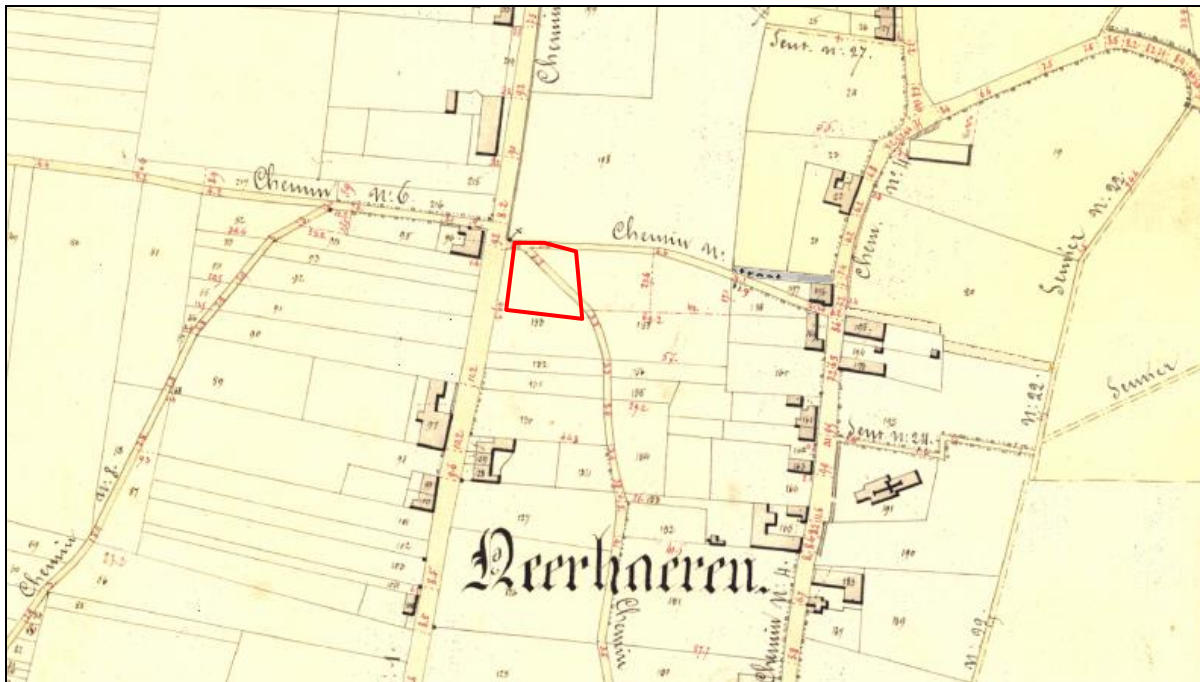
Afb. 5: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met schematische aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

Op de *Atlas van de Buurtwegen* (1846) (Afb. 6) is het stratenpatroon in de omgeving beter uitgebouwd en is naast de Heirbaan en de Keelhoffstraat ook de Dikke Hagestraat herkenbaar. Deze buigt in het noorden evenwel westwaarts richting de Heirbaan en loopt op deze manier over het onderzoeksterrein. Op de hoek waar de Heirbaan, Keelhoffstraat en Dikke Hagestraat samenkomen bevindt zich een kleine kapel. Het terrein zelf is onbebouwd.

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20369>

⁵ Ter hoogte van het oude kasteel worden geen gebouwen meer getoond, alleen de vorm van het geheel is nog in de perceelsafbakening af te lezen. Tot midden XIX zijn de ruïnes zichtbaar in het landschap.

Ook op de *Vandermaelenkaart* omstreeks 1853 (Afb. 7) en de topografische kaart van 1877 (Afb. 8) is het terrein onbebouwd en loopt de Dikke Hagestraat over het onderzoeksterrein. De Zuid-Willemsvaart die in 1824-1829 gegraven werd, staat op beide kaarten aangegeven. In 1934 wordt het kanaal Briegden-Neerharen aangelegd (vanaf het Briegdendok in Lanaken), dat het Albertkanaal met de Zuid-Willemsvaart verbond.⁶

Afb. 6: Detail uit de *Atlas van de Buurtwegen* (1846) met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

Afb. 7: Detail uit de *Vandermaelenkaart* (1853) met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

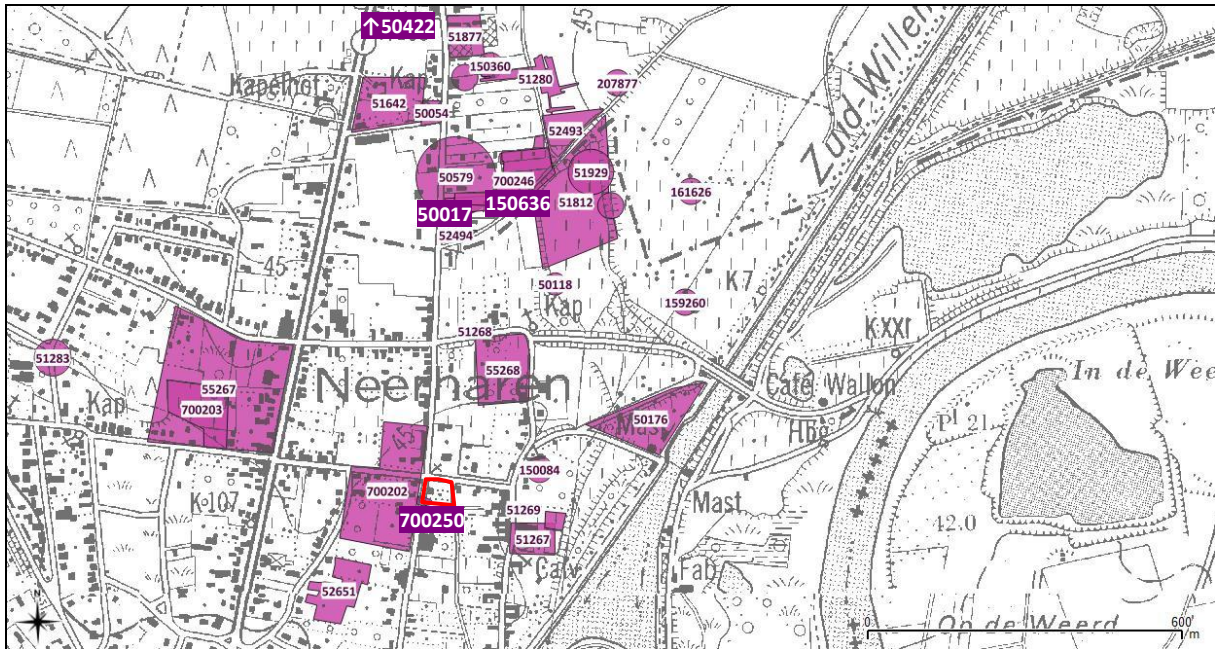

Afb. 8: Detail uit de topografische kaart van 1877 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Le patrimoine cartographie de la Wallonie).

1.3 Vroeger archeologisch onderzoek

De Centraal Archeologische Inventaris geeft duidelijk aan dat op en rondom het terrein meerdere archeologische vondsten werden gedaan (Afb. 9). De volgende paragraaf beschrijft bondig de sites die in dit onderzoek interessant zijn.

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20369>

Afb. 9: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van besproken vindplaatsen en het onderzoeksterrein (rood) (Bron: <https://geo.onroerenderfgoed.be/QGIS>)

Dat de omgeving van het onderzoeksterrein reeds sinds de steentijd bewoond werd, wordt duidelijk op basis van meerdere vondsten. Losse lithische vondsten (CAI 51812, 51280) werden aangetroffen op een hoge duinenrug op de grens van Neerharen en Rekem, gelegen aan de oever van een dichtgeslibde Maasbedding, ca. 640 m ten noordoosten van het onderzoeksterrein. Verder konden ter hoogte van CAI 150636 zestien vindplaatsen (*loci*) uit het finaal-paleolithicum (Federmesser) aangeduid worden. Met een oppervlakte van ca. 1,7 ha is dit terrein één van de best gedocumenteerde nederzettingen uit die periode van de steentijd. Ten zuiden hiervan, ter hoogte van CAI 50118 (430 m ten noordoosten van het onderzoeksterrein), werd een vroeg-mesolithische ovale concentratie (8 x 4m) met ca. 4000 artefacten aangetroffen. Verder werden in de ruime omgeving een laat-neolithische pijlpunt (CAI 700203) en een krabber (CAI 50017) aangetroffen.

Ca. 800 m ten noorden van het projectgebied, op de grens tussen Neerharen en Rekem ('Hangveld') situeert zich het urnengravelveld (IJzertijd) van 'Neerharen-Rekem'. Dit gravelveld omvat de CAI-nummers 51877, 51812, 51280, 52493, 700246, 150360 en 52494 en verspreid zich over een oppervlakte van ca. 500 tot 900 m noord(oost)waarts van het onderzoeksterrein. Al in 1886 onderzochten H. Van Neuss en J.-A. Bamps er aan weerszijden van de toenmalige gemeentegrenzen de resten van een zogenaamde *villa belgo-romaine*.⁷ Meer noordoostwaarts stootten arbeiders in 1955 en 1956 bij werken aan de Rubberfabriek Sint-Petronella op sporen van drie grafbijzettingen. Dit was de aanleiding tot een - weliswaar beperkt - archeologisch onderzoek door M. Vanderhoeven.⁸ Naast de drie bij toeval gevonden graven, leverde dit onderzoek nog tien bijkomende graven op, die op enkele uitzonderingen na in de vroege ijzertijd dateren. In het begin van de jaren '60 maakte men bij verdere werken aan de Rubberfabriek opnieuw melding van de vondst van een twee bijpotten en twee urnen. Verder onderzoek van de N.D.O (Nationale Dienst voor Opgravingen) greep in 1978 plaats op een reeks onteigende percelen, ten oosten van alle vorige vondsten. Dit onderzoek toonde aan dat de plaats reeds van in het neolithicum bewoond was en dit bleef gedurende een deel van de brons- en de ijzertijd. Graven uit deze periodes werden teruggevonden op een diepte van 70 tot 80 cm onder het maaiveld. Afgezien van de ca. 25 cm dikke bouwvoor waren ze bedekt met een 50 tot 60 cm dikke bruine laag die deels natuurlijk (eolisch) en deels antropogeen van aard was. Op verschillende diepten hadden zich in deze laag horizontale lemige aanrijingsbandjes gevormd. De basis van deze laag was op sommige plaatsen donkerder: het was op, in en onder deze laag dat de graven werden aangetroffen.⁹

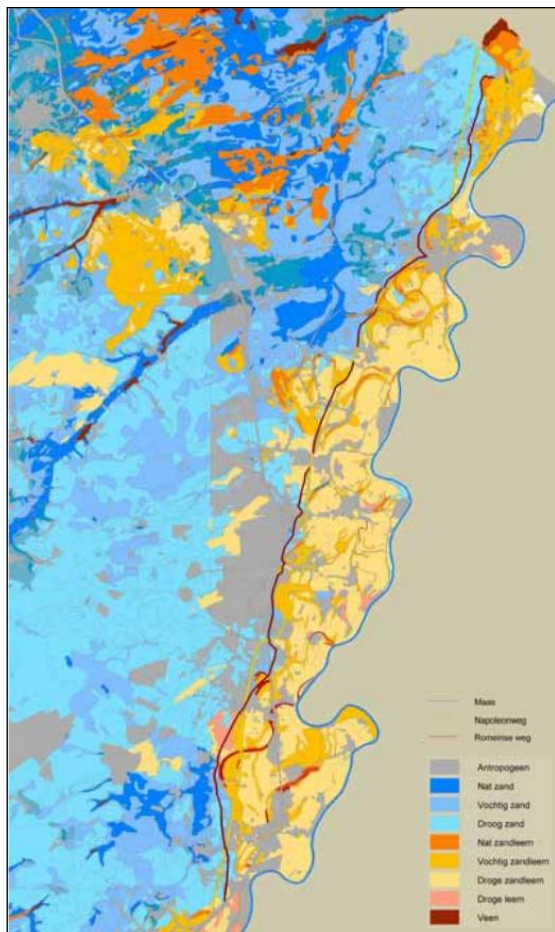
⁷ Zie ook Van Neuss H. en J.-A. Bamps (1888) Découverte d' une villa belgo-romaine sur la limite des communes de Neerhaeren et de Reckheim, Bull. Comm. R. d'Art et d'Arch 27, p. 325-374.

⁸ Zie ook Vanderhoeven M. (1958) Een urnengravelveld te Rekem, Limburg 38, p. 169-186.

⁹ Van Impe L. (1980) Graven uit de urnenveldenperiode op het hangveld te Rekem, I Inventaris (Archaeologia Belgica), Brussel, p. 8.Brussel, p. 5-7.

De omliggende terreinen die sinds de aanleg van de Zuid-Willemsvaart in 1823 bedolven lagen onder een meters dikke laag aarde werden in 1979 door grinderij De Cup vrij gelegd. In 1980, wanneer de graafwerken de vermoedelijke omgeving van de Romeinse villa (zie *infra*) naderden, werd het onderzoek door de N.D.O., onder leiding van Dhr. De Boe opgenomen. Tussen 1980 en 1985 werden hierbij meer graven uit het einde van de bronstijd en het begin van de ijzertijd aangetroffen. Op deze manier werden tussen 1956-1985 niet minder dan 239 crematiegraven opgegraven, waarbij het terrein vanaf de late bronstijd tot het einde van de ijzertijd vrijwel continu als grafveld lijkt ingericht te zijn. Tot nu toe zijn uit deze lange periode alleen uit de overgang van de vroege naar de midden ijzertijd bewoningssporen waargenomen.¹⁰

Zoals eerder vermeld, situeert het onderzoeksterrein zich langs de Romeinse heirbaan, die van Tongeren (*Atuatuca Tungrorum*) naar Nijmegen (*Noviomagus*) leidde. De aanleg van deze weg wordt doorgaans gedateerd in de tweede helft van de 1ste eeuw n. Chr. Merkwaardig bij het tracé is dat de Romeinse heirbaan steeds aangelegd werd in het dekzandgebied, op geringe afstand van de alluviale vlakte (Afb. 10). De bedoeling hiervan is duidelijk: de heirbaan werd aangelegd zo dicht mogelijk tegen de vruchtbare alluviale gronden, doch op het hoger gelegen dekzandgebied zodat de heirbaan zelfs bij de hoogste Maasdebieten niet overstroomde. In tegenstelling tot de indruk die vele kaarten geven, is het tracé van deze weg in hoge mate gereconstrueerd op basis van toponymische gegevens, m.a.w. nog grotendeels hypothetisch.¹¹

Afb. 10: Aanduiding van de Romeinse weg op de bodemkaart. De Romeinse heirbaan werd steeds aangelegd in het dekzandgebied, op geringe afstand van de alluviale vlakte. De bedoeling hiervan is duidelijk: de heirbaan werd aangelegd zo dicht mogelijk tegen de vruchtbare alluviale gronden, doch op het hoger gelegen dekzandgebied zodat de heirbaan zelfs bij de hoogste Maasdebieten niet overstroomde (Bron: <http://www.rlkm.be/uploads/files/landschapsboek.pdf>)

Ondanks het gegeven dat in het verleden via cartografische en (schaarse) archeologische bronnen de tracés van de Romeinse wegen op kaarten werden gezet, blijven er bij de reconstructie van het Romeinse wegennet in onze steken veel hiaten en onduidelijkheden. Archeologische vondsten van delen van de weg(en) zijn schaars te noemen. Bovendien zijn oudere vondstmeldingen dikwijls slecht gedocumenteerd. Bij opgravingen, veelal in stedelijke centra (bv. Tongeren, Maastricht) werden reeds verschillende keren Romeinse wegen archeologisch gedocumenteerd. Buiten de steden zijn archeologische getuigen eerder zeldzaam. Dit is voor de Romeinse Maasvallei evenzeer het geval als voor de rest van ons land. Op enkele plaatsen werd het traject vastgesteld bij graafwerken, al dan niet archeologisch van opzet.¹²

Net ten zuiden van het onderzoeksterrein situeert het tracé van de heirbaan zich ter hoogte van de huidige weg Heirbaan (CAI 700250).¹³

¹⁰ Vanderhoeven A. (2005) Een bijgebouw van de Romeinse villa van Neerharen-Rekem herbekeken, Liber Amicorum Theo Coun, Hasselt.

¹¹ Pauwels D. en Creemers G. (2006) Een Romeinse landelijke nederzetting te Smeermaas (Lanaken, prov. Limburg), Relicta 2, p. 93; Paulissen (1973) Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch-Limburg, Overdruk uit het Oude Land van Loon, p. 29.

¹² De Winter N. en Wesemael E. (2014) Archeologische evaluatie en waardering van een Romeinse site op het plateau 'De Kommel' (Dilsen-Stokkem, provincie Limburg). Studie in opdracht van de Vlaamse Overheid, agentschap Onroerend Erfgoed, p. 122

¹³ Zie hiervoor ook Mertens J. (1957) Les routes Romaines de la Belgique, Archaeologia Belgica, 33, p. 21; Bauwens-Lesenne M. (1968) Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Limburg (vanaf de vroegste tijden tot aan de

1,3 km noordwaarts werd de Romeinse heirbaan aangesneden ter hoogte van CAI 50422. A. Claassen schrijft hierover dat het traject van de oude Romeinse baan 8 m westwaarts van de Heirbaan lag. Op een 30-tal cm onder het maaiveld werd een wegdek aangetroffen dat aan de bovenzijde een breedte van 4 m vertoonde. Het wegdek zelf bestond uit een laag van ca. 45 cm grove en fijne Maaskiezels, die in het centrum dikker was dan aan de randen.¹⁴

Op de grens van Rekem en Opgrimbie (CAI 50365), ca. 3 km ten noordwesten van het onderzoeksterrein, werd net ten oosten van de Heirbaan een 6 m breed Romeinse wegdek aangesneden, bestaande uit grotere keien afgewisseld met fijnere Maaskiezels. De weg werd geflankeerd door twee ondiepe grachten.¹⁵

Aan de Heirbaan te Maasmechelen werd deze weg eveneens aangesneden: hij was hier 8 m breed en bevatte een kiezellaag van 10 à 15 cm dikte (CAI 51270/CAI 51344).

Ook werd de Romeinse baan in Dilsen in de omgeving van de Haagdoornweg aangesneden (CAI 700256). Hier betrof het een ongeveer 8 m brede baan die als volgt was opgebouwd: onderaan bevond zich een 26-cm dik pakket geel zand met daarop een 7-cm dik pakket wit zand. Hierop was een fundering van dikke maasknollen geplaatst met daar bovenop het wegdek bestaande uit een laag fijne kiezel van 10 cm dik.¹⁶

Eveneens te Dilsen, aan de Bloemendaal, werd de doorsnede van een dwarsweg op de heirweg zichtbaar in het profiel van een bouwput (CAI 700341). Deze dwarsweg maakte ter hoogte van de oude Sint-Martinuskerk de verbinding met een Romeinse Maasbrug, waarna de weg verder liep in de richting van Sittard (Tuddern)¹⁷

In de eerste helft van de 1ste eeuw n. Chr. ontstaat op de locatie Hangveld in Neerharen-Rekem (zie *supra*) een inheems-Romeinse nederzetting, bestaande uit minstens tien woonstalhuizen, die wellicht niet allemaal gelijktijdig bewoond waren. Op welke manier het daarop volgende transformatieproces heeft plaatsgevonden, is niet duidelijk maar in de tweede helft van de 1ste eeuw ontwikkelt deze nederzetting zich tot een kleine Gallo-Romeinse villa met een hoofdgebouw en een badhuis, omringd door bijgebouwen (CAI 51929 en CAI 51812)¹⁸. De kern van het hoofdgebouw bestond uit een drietal vertrekken en een lange galerij, die op haar beurt op twee hoekvertrekken uitging. Nadien voegde men aan de oostzijde een tweede galerij en een zaal met apsis toe. Bij deze nederzetting hoort ook een grafveld, dat zich naar alle waarschijnlijkheid aan weersijden van de heirbaan heeft uitgestrekt. Incidenteel zijn daarvan bij grondwerken wel eens graven aangesneden. Midden- en laat-Romeinse graven werden aangetroffen ter hoogte van CAI 51642, ca. 580 m ten noorden van het onderzoeksterrein, voor en ten westen van de Sint-Petronellakapel.¹⁹ Hier vlakbij werd in 1960 bij graafwerken aan een woning aan de Heirbaan (CAI 50579) een vlakgraf uit de midden-Romeinse tijd aangeduid. Aan de Ladderstraat, 300 m ten noorden van het onderzoeksterrein werd bij de bouw van een funderingsvoet voor een open haard een midden-Romeins graf op ongeveer 80 cm onder oorspronkelijk maaiveld aangetroffen (CAI 51268).²⁰ Ook net ten westen van het onderzoeksterrein werden bij het aanplanten van bomen in de boomgaard van notaris Keelhoff (CAI 700202) drie midden-Romeinse graven gemeld die doen vermoeden dat het grafveld, vermoedelijk horend bij de Gallo-Romeinse bewoning op het Hangveld en grenzend aan het oudere urnengrafveld, zich uitstreckte tot aan het onderzoeksterrein.

Noormannen), Oudheidkundige repertoria. Reeks A. Bibliografische repertoria VIII, p. 247; Vanderhoeven M. (1958) Een urnengrafveld te Rekem, in Limburg jg. XXXVII, p. 169.

¹⁴ Claassen A. (1970) Romeins in het Maasland. I. De Heirbaan van Rekem, Limburg XLIX, 5, p. 214.

¹⁵ Zie ook Mertens J. (1959) Rekem (Limburg), Archeologie, 2, p. 303 (= L' Antiquité Classique, 28); Bauwens-Lesenne M.

(1968) Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Limburg (vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen), Oudheidkundige repertoria. Reeks A. Bibliografische repertoria VIII, p. 309; Heeren A. (1976) De topografie van de noordelijke Maasvallei in de Romeinse tijd, onuitgegeven verhandeling Katholieke Universiteit Leuven, p. 39.

¹⁶ Driesen P; en J. Steegmans (2009) Archeologische terreinverkenning i.k.v. de aanleg van de aardgasvervoerleiding te Dilsen-Stokkem. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Fluxys nv (Aron-Rapport 64), Sint-truiden, p 8; GONNISSEN J. & W. VANVINCKENROYE 1988, *De Romeinse heerweg en de nederzetting van*

Feresne, in: Limburg, jg. 67, afl. 3, p. 65; DE WINTER N. en WESEMAEL E. (2014) *Archeologische evaluatie en waardering van een Romeinse site op het plateau 'De Kommel' (Dilsen-Stokkem, provincie Limburg). Studie in opdracht van de Vlaamse Overheid, agentschap Onroerend Erfgoed (ARON Rapport 203), Sint-Truiden.*

¹⁷ GONNISSEN J. en W. VANVINCKENROYE 1988: De Romeinse heerweg en de nederzetting van Feresne, Limburg 3, 65-68.

¹⁸ Vanderhoeven A. (2005) Een bijgebouw van de Romeinse villa van Neerharen-Rekem herbekeken, Liber Amicorum Theo Coun, Hasselt.

¹⁹ Zie ook Janssens P. (1982) De archeologische verzameling Smeets uit Rekem, Limburg 61, p. 123-131; Gorissen M. (1950) Geschiedenis van het Maasland. 4de deel. De heerbaan van Tongeren naar Nijmegen in het Maasland (vervolg en slot), in Het oude land van Loon V.1, p. 6-7; De Boe G. (1981) Prehistorisch en Romeins te Neerharen-Rekem, Archaeologia Belgica 238, p. 37-41.

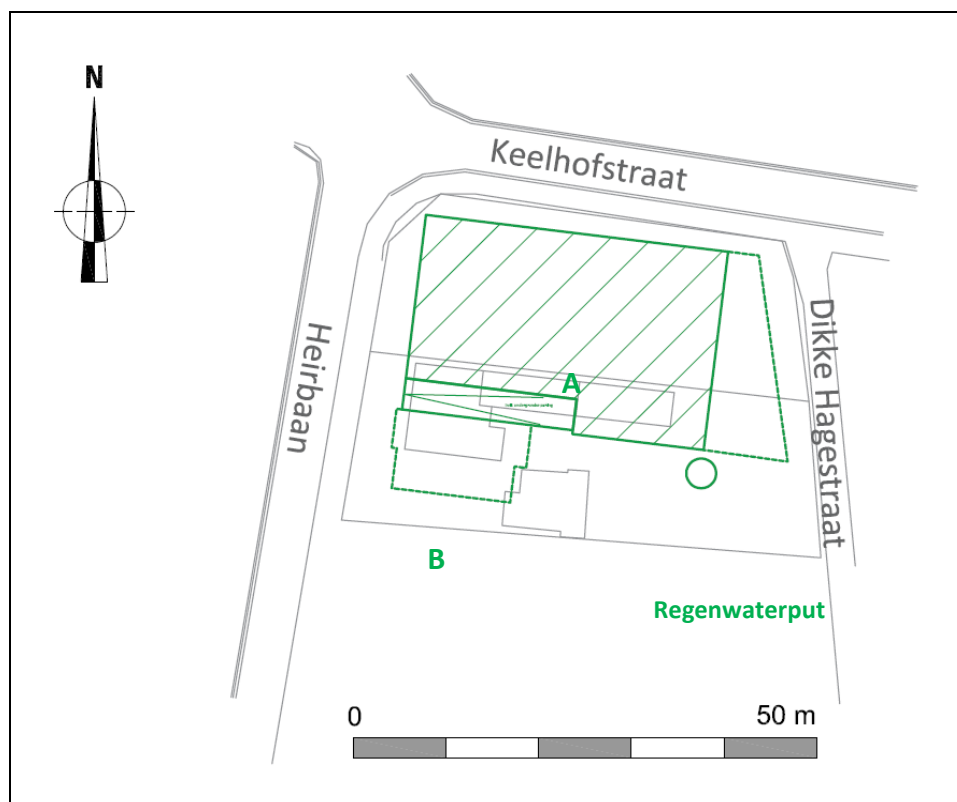
²⁰ Claassen A. (1973) Romeins graf in woonkamer te Neerharen!, Limburg, LII, 4, p. 167-172.

Een bijzondere vondst (CAI 50176) die allicht eerder te situeren valt in de vroeg-Romeinse periode, is de zilveren vaas van Neerharen, aangetroffen 400 m ten noordoosten van het onderzoeksterrein. Deze vaas, waarin Keltische invloeden te bemerken zijn, draagt Griekse inscripties op de bodem. Het stuk werd in de 19de eeuw ontdekt bij het uitgraven van de Zuid-Willemsvaart en belandde in het Rijksmuseum voor Oudheden te Leiden. Aardewerk uit de midden-Romeinse periode werd aangetroffen in de omgeving van de kerk van Neerharen (CAI 51267), ca. 200 m ten zuidoosten van het onderzoeksterrein. 270 m ten noorden van het terrein werd ter hoogte van CAI 55268 een pottenbakkersoven aangetroffen. De juiste datering hiervan blijft onzeker (Romeins of middeleeuws).²¹ Onbepaalde vondsten uit de Romeinse tijd werden ca. 400 m ten westen van het onderzoeksterrein gedaan ter hoogte van CAI 55267.

Aan de Delstraat, ca. 360 m ten zuidoosten van het onderzoeksterrein, werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2007 naast enkele kuilen uit de bronstijd, een ophogingslaag, een vijfhoekige militaire structuur, twee veldoventjes en musketkogels aangetroffen die mogelijk in verband te brengen zijn met het beleg van Maastricht (1632 en/of 1634) (CAI 52651).

1.4 Aard van de toekomstige werken

Op het terrein zullen veertien woongelegenheden met ondergrondse parking gecreëerd worden. De bestaande bebouwing op perceel 190p zal hiervoor gesloopt worden. In de plaats hiervan zullen twee gebouwen (gebouw A en gebouw B) worden opgetrokken die van elkaar gescheiden worden door een inrit naar een ondergrondse parking onder gebouw A. Voor deze ondergrondse parking zal het terrein (ca. 700 m²) tot een diepte van ca. 3,45 m diepte uitgegraven worden. Langs de Dikke Hagestraat (134 m²) is deze parking niet voorzien en zal het terrein tot een diepte van ca. 50 cm afgegraven worden. Ook voor de bouw van gebouw B (110 m²) is geen kelder voorzien. Ook hier zal voor de aanleg van de vloerplaat een afgraving van ca. 50 cm gebeuren. Een regenwaterput is voorzien ten zuiden van gebouw A.

Afb. 11: Plan van de toekomstige werken, met aanduiding van gebouw A en gebouw B (Bron:Eigen bewerking ARON BVBA)

²¹ Claassen A. (1969) Stokkem, Archeologie, 1, p. 18.

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Op basis van dit rapport en in combinatie met de door de bouwheer opgemaakte bouwplannen, kan het terrein al dan niet archeologie-vrij worden verklaard, de inrichting van het terrein eventueel worden bijgestuurd of kan een onderbouwde selectie van de bedreigde en te onderzoeken zones worden opgemaakt.

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Petra Driesen* een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem aangevraagd. Deze vergunning werd op 3 juli 2015 afgeleverd onder het dossiernummer 2015/298. De vergunning voor het gebruik van een metaaldetector stond tevens op naam van *Petra Driesen* en werd bekomen onder dossiernummer 2015/243(2). Ook op naam van *Benjamino Emons* werd een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector aangevraagd (2015/243(3)).²²

Op 10 juli 2015 vond een startvergadering plaats waarop *Pieter Neyens (Maaslands huis cvba)*, *Ingrid Vanderhoydonck (Onroerend Erfgoed)* en *Petra Driesen (Aron bvba)* aanwezig waren. Tijdens deze vergadering werd overeengekomen het terrein door middel van vier sleuven te onderzoeken die loodrecht op de Heirbaan zouden worden aangelegd. De twee sleuven ter hoogte van perceel 190s dienden 2 m breed te zijn, de twee sleuven ter hoogte van perceel 190p breder om zo toch een optimale dekking te kunnen bekomen. Een sleuvenplan werd op 16 juli 2015 aan alle betrokken partijen bezorgd en goedgekeurd.

De ligging van eventuele ondergrondse kabels en leidingen werd opgevraagd via KLIP. Op basis hiervan werd duidelijk dat een laagspanningsleiding van *Infrax* doorheen de noordoosthoek van het terrein loopt.

De archeologische prospectie werd op 4 augustus 2015 uitgevoerd door *Inge Van de Staey, Daan Celis, Petra Driesen (Aron bvba)* en *Chris Cammaer (ACC Geology)*. *Herwey bvba* stond in voor de graafwerken en *ARON bvba* voor de digitale opmeting van de sporen en de aangelegde werkputten.

Op 4 augustus 2015 brachten *Pieter Neyens* en *Ingrid Vanderhoydonck* een bezoek aan het onderzoeksterrein. Tijdens het bezoek van *mevr. Vanderhoydonck* werd overeengekomen om één coupe op de aangetroffen weg te plaatsen.

2.3 Methodiek

Conform de *Bijzondere Voorwaarden* en de afspraken gemaakt tijdens de startvergadering werd het te verkavelen terrein door middel van vier O-W georiënteerde proefsleuven onderzocht.²³ Sleuven 1 en 2, aangelegd op het noordelijke perceel 190s hadden een breedte van 2 m en waren 10 m uit elkaar gelegen. Sleuf 2 was 40 m lang, sleuf 1 werd door de aanwezigheid van een laagspanningskabel in de noordoosthoek van het terrein, korter aangelegd en had een lengte van 25 m. Op perceel 190p werd één sleuf voorzien ter hoogte van de oprit (sleuf 4) en één in de weide (sleuf 3). Deze sleuven werden 2,5 tot 3 m breed aangelegd en waren respectievelijk 9 m en 10 m lang.

De proefsleuven werden tijdens het onderzoek uitgebreid met één kijkvenster. Kijkvenster 1 (51,6 m²) situeert zich ter hoogte van proefsleuf 2 op de plaats waar een fragment aardewerk zich in een grijze laag in het vlak bevond. In totaal werd op deze wijze een oppervlakte van ca. 212 m² onderzocht, wat neerkomt op 13,28 % van de totale oppervlakte van het terrein. Door het aantreffen van een bruine zandige sedimentatielaag in profielput 1 werd in eerste instantie besloten het vlak in proefsleuf 1 op twee niveaus aan te leggen. Een eerste vlak werd hierbij onder de bouwvoor aangelegd. Vlak 2 situeerde zich onder de bruine laag.

Om een zicht te bekomen op de bodemopbouw van het terrein werd in elke proefsleuf een profielput aangelegd waarvan één bodemprofiel werd opgeschoond, gefotografeerd en ingetekend op 1:20.²⁴

²² Bijlage 11.

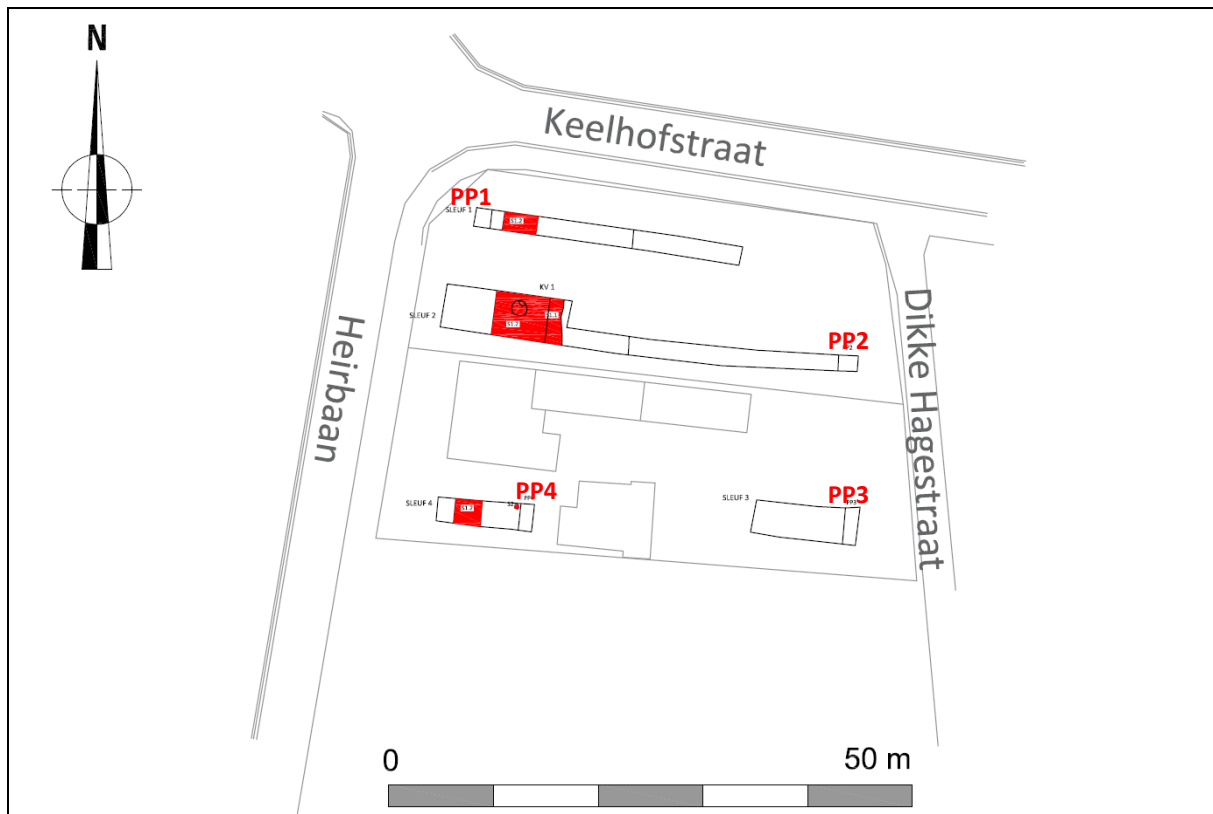
²³ Bijlage 7.

²⁴ Bijlage 9.

Alle aangetroffen sporen, drie in totaal, werden manueel opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en digitaal ingemeten. S1 en S2 werden gecoupeerd. Om zeker te zijn van de aard van S3 werd de eerste helft met het truweel uitgehaald. Aangezien het spoor geen dateerbare vondsten opleverde werd ook de tweede helft uitgehaald. De coupes werden manueel ingetekend, gefotografeerd en beschreven.²⁵

Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een fotolijst, sporenlijst en vondstenlijst.²⁶ De veldtekeningen werden gedigitaliseerd.

3. Onderzoeksresultaten

Afb. 12: Overzichtsplan met aanduiding van de proefsleuven, proefputten en sporen (Bron: ARON bvba, eigen bewerking).

3.1 Bodemopbouw

Op de bodemkaart (Afb. 4) wordt het terrein gekenmerkt door een OB-bodem, zijnde een bebouwde bodem. Ten zuiden van het onderzoeksterrein komt een Pbp-bodem voor, een droge licht zandleembodem zonder profielontwikkeling. In het westen en zuidwesten worden respectievelijk een Sbb- en Sbf-bodem weergegeven. Een Sbb-bodem geeft een droge lemige zandbodem met structuur B-horizont weer, Sbf-bodems duiden droge lemige zandgronden met een weinig duidelijke humus of-/en ijzer B-horizont aan.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd over het ganse terrein een zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont aangetroffen. Met uitzondering van profielput 3 kon in alle profielen het plaggendek worden opgedeeld in twee pakketten: het betreft een onderliggend bruin pakket (Ap2) dat door een donkergrijs pakket (Ap1) wordt afgedekt. De antropogene humus A-horizont had een dikte variërend van 55 cm tot 100 cm en was het minste dik in het oostelijke deel van het terrein (60 cm t.h.v. PP2 (Afb. 13) en 55 cm t.h.v. PP3). Deze horizont werd dikker in het centrale en oostelijke deel van het terrein (90 cm t.h.v. van PP4 (Afb. 14) en 1 m t.h.v. PP4), waar het plaggendek een depressie opvulde. Deze depressie start ter hoogte van proefsleuven 1 en 2 in het midden van de sleuf en loopt van hieruit over een afstand van ca. 17,5 m komvormig in westelijke

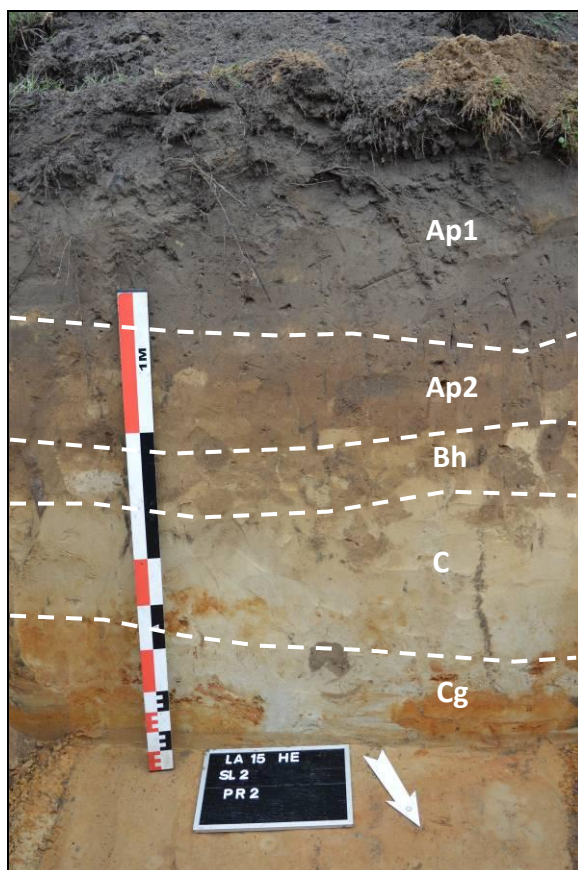
²⁵ Bijlage 9.

²⁶ Bijlagen 4, 5 en 6.

richting, in de richting van de huidige Heirbaan, waar ze op een afstand van ca. 6,5 m ten oosten van deze weg terug opduikt. Op basis hiervan kan vermoed worden dat landschap door een depressie werd ingenomen, die door het aanbrengen van het plaggendek afgevlakt werd.

Bij profielput 3 was het bruine plaggepakket (Ap2) niet aanwezig. Hier werd onder de grijze bouwvoor onmiddellijk de lichtbruine humus-B horizont aangesneden. Verder in het oosten, ter hoogte van profielput 2, was het plaggendek (Ap2) door het bewerken van de bodem (ploegen) en bioturbatie vermengd met de bovenzijde van de humus B-horizont, waardoor het onderscheid tussen beide eerder onduidelijk was. In het westen van het terrein, ter hoogte van profielputten 1 en 4, kon een originele bodemprofielontwikkeling niet waargenomen worden. Toch vond ook hier in het bruine plaggepakket in een latere fase een bodemprofielontwikkeling plaats, waarbij humus zich ophoopte in de vorm van bruine bandjes op plaatsen waar de pH-waarde van de zanden wisselt of waar de korrelgrootte van de zanden verschilt (*Afb. 15*).²⁷

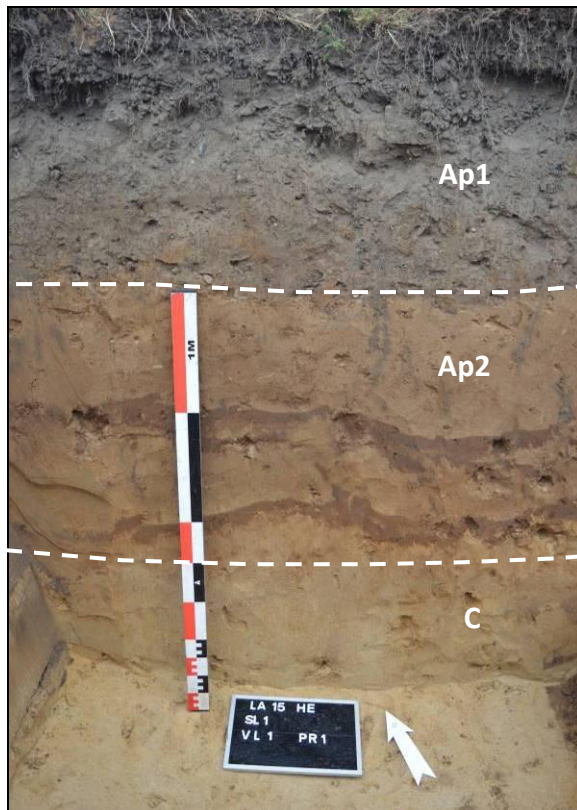
Uit het plaggepakket werden meerdere vondsten (V4 en V5) ingezameld. Het betreft zeven Romeinse dakfragmenten, één fragment van een wetsteen en vier fragmenten aardewerk waaronder een fragment handgevormd aardewerk uit de late bronstijd-ijzertijd, twee Romeinse wandfragmenten in ruwwandig aardewerk en meerder fragmenten middeleeuws aardewerk. Interessant is bovendien de vondst van twee fragmenten van een schaapscheerderschaar²⁸. Op basis van deze vondsten kan het plaggendek als middeleeuws aangeduid worden.

Afb. 13: PR 2, proefsleuf 2

²⁷ Mondelinge bron Chris Cammaer (ACC Geology)

²⁸ <https://ethnology.wordpress.com/tag/roman/>

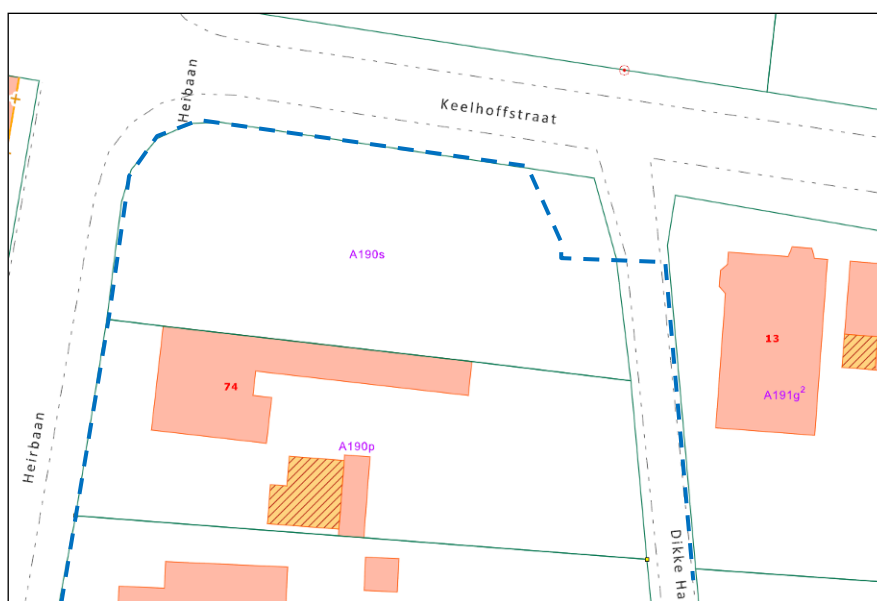
Afb. 14: PR 1, proefsleuf 1

Afb. 15 : PR B, proefsleuf 2

Onder bovenstaande lagen kwam in alle profielen een witgeel zand voor dat als dekzand kan worden geïnterpreteerd. Het gaat hierbij om eolische afzettingen van fijn zand, afgezet tijdens het Brabantiaan (Laat Pleistoceen, Pleni-Weichsel: ca. 14.000 tot 30.000 jaar geleden). Uit de toelichting van het Quartair geologisch kaartblad Rekem kunnen deze zanden ter hoogte van het onderzoekerrein aan de Formatie van Wildert gekoppeld worden. In profielen 2, 3 en 4 vertonen deze zanden op een diepte van 90 cm à 1,40 m meerdere wit-oranje vlekken (gleyverschijnselen) (Afb. 12).

3.2 Gaafheid van het terrein

Afb. 16: Kadasterplan met weergave van de bebouwing op perceel 130p en de laagspanningskabel (blauwe stippellijn) op perceel 130s (Bron: CADGIS/eigen bewerking)

Perceel 190s was tot voor de bodemingreep in gebruik als grasland en vrij toegankelijk. In de noordoosthoek loopt een laagspanningskabel (*Afb. 16, blauwe stippellijn*). Perceel 190p werd deels ingenomen door een leegstaande onderkelderde woning met achterliggende aanhorigheden (duivenhok, stallingen, enz). Langs het huis bevindt zich ten zuiden een oprit, achter het huis is een weide gelegen. Alle nutsleidingen naar en in het huis zijn afgesloten.

3.3 De archeologische sporen en vondsten

Bij het sleuvenonderzoek werden drie sporen aangesneden. Eén spoor, zijnde S2, kon nog tijdens het onderzoek als natuurlijk worden aangeduid. De overige twee sporen betroffen enerzijds een Romeins wegtracé (S1) dat zowel in de proefsleuven 1, 2 en 4, alsook in kijkvenster 1 geregistreerd kon worden en anderzijds een post-middeleeuwse veldoven (S3), die ter hoogte van kijkvenster 1 werd aangesneden.

In de proefsleuven 1, 2 en 4 werd een N-Z georiënteerd wegtracé (S1) aangesneden. Het betreft de oude Romeinse weg die van Tongeren (*Atuatuca Tungrorum*) naar Nijmegen (*Noviomagus*) leidde en min of meer het tracé van de huidige Heirbaan volgt. Het spoor, dat parallel op 10 m afstand van de huidige Heirbaan aangeduid kon worden, bestaat uit een compacte, bruine tot grijs-witte gekleurde zandlaag (laag 2) van ongeveer 2,5 tot 5,2 m breed waarin meerdere karrensporen onderscheiden konden worden (*Afb. 17 en Afb. 18*). Dat de weg verhard is geweest, blijkt uit de aanwezigheid van een aantal kleine ronde kiezels en grotere, hoekige stenen die plaatselijk werden aangetroffen in het vlak en in grotere mate in het profiel (*Afb. 19*).

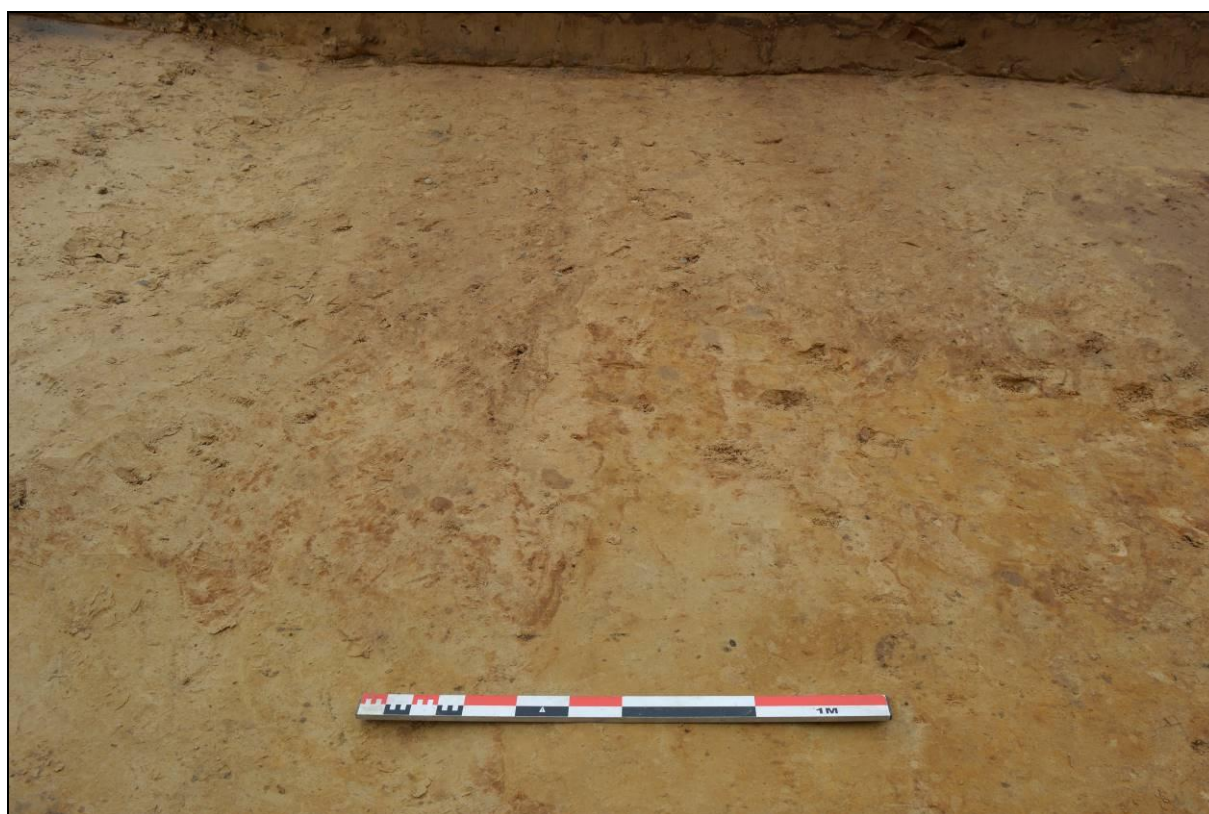
Hierboven bevindt zich een grijze zandige laag (laag 1), waarneembaar over een afstand van ca. 8,4 m in het profiel van profielsleuf 2 en 4 en aangesneden in het vlak van proefsleuf 2/kijkvenster 1. Mogelijk heeft deze laag iets te maken met het wegbreken van de wegverharding toen de weg in onbruik raakte. Op andere locaties in de Maasvallei waar dezelfde weg werd aangesneden, was het wegdek immers opgebouwd uit dikke Maasknollen en fijner grind (zie *supra*). Het wegbreken van het wegtracé zou de aanwezigheid van de depressie (zie *supra*) op het terrein kunnen verklaren. Een andere mogelijkheid bestaat erin deze laag te zien als de funderingslaag van een tweede wegdek. De Romeinse weg, waarin de kiezel dan eerder dun werd aangebracht, raakte hierbij in de loop der jaren door gebruik en regen uitgesleten en uitgespoeld wat ook de lichtgrijze kleur van het zand zou kunnen verklaren waarbij het ijzer er uit geregend en/of gespoeld werd. Uit laag 1 werden naast twee ondefinieerbare silexfragmenten en één nagel drie fragmenten aardewerk gerecupereerd (V1). Het betreft twee fragmenten Romeinse ruwwandige scherven en één fragment handgevormd aardewerk. Dit fragment is met kwarts gemagerd en kan in de ijzertijd gedateerd worden.

Greppels, die meestal langs Romeinse wegtracés voorkwamen, konden bij het onderzoek noch in het vlak, noch in de coupe aangeduid worden. Uit de al eerder aangetroffen en onderzochte wegtracés blijkt echter dat de traditionele grachten langs weerszijden van het wegtracé dikwijls enkel in de nabijheid van een woonkern werden aangelegd.²⁹

29

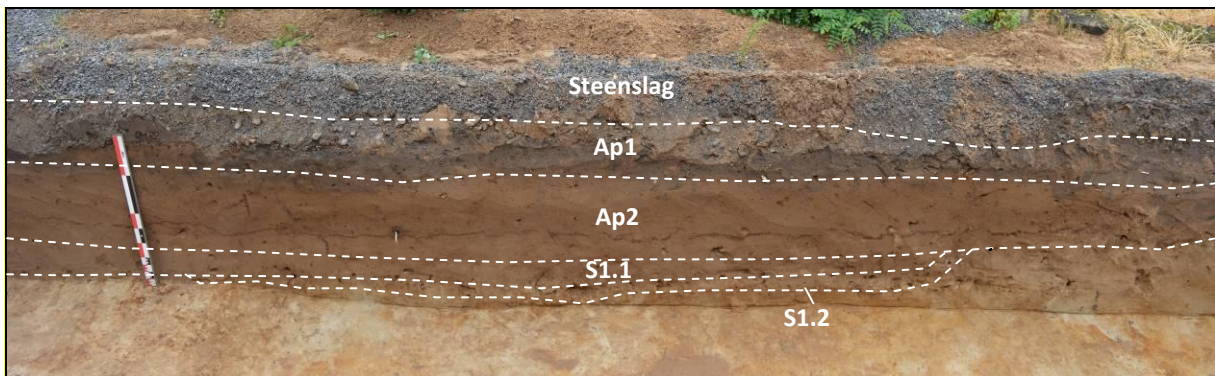
Afb. 17: Proefsleuf 4, wegtracé

Afb. 18: Proefsleuf 2/kijkvenster 1, wegtracé met karrensporen

Afb. 19a: Proefsleuf 4, wegtracé, doorsnede

Afb. 19b: Proefsleuf 4, wegtracé met aanduiding van de lagen,

Doorheen de Romeinse weg werd in kijkvenster 1 een rechthoekige kuil (S3, 1,50 x 1,20 m) aangesneden. Het spoor, doorheen het plaggendek gegraven, was door latere bewerking in dit pakket nauwelijks merkbaar en werd pas duidelijk zichtbaar onder deze antropogene opvulling. In de kuil konden twee lagen onderscheiden worden. Het betreft een ronde donkerzwarte zandige laag met tal van brokken leem en houtskool erin (laag 1). De bodem van deze laag was door hitte roodverbrand (Afb. 19). Hier rond bevond zich een bruine zandige laag met spikkels houtskool en enkele fragmenten bot (laag 2). In doorsnede had de kuil een vlakke bodem en was het slechts 4 cm diep bewaard (Afb. 20). Laag 1 leverde drie steenfragmenten en één fragment lood op (V1). Enkele sterk gefragmenteerde botfragmenten werden uit laag 2 gerecupereerd (V3). Een precieze datering kan op basis van deze vondsten niet gegeven worden. Toch kan op basis van de ligging doorheen het plaggendek een post-middeleeuwse datering vooropgesteld worden. Het spoor betreft een veldoven, waarvan bij eerdere onderzoeken te Lanaken (Europark, Delstraat, ...) meerdere identieke structuren werden aangetroffen die steeds gelinkt worden aan de 17de of 18de eeuwse belegeringen van Maastricht.

Links: Afb. 19: Proefsleuf 2/kijkvenster 1, S3, vlakfoto

Onder: Afb. 20: Proefsleuf 2/kijkvenster 1, S3, doorsnede

Conclusie en aanbevelingen

Op 4 augustus 2015 werd door het archeologisch projectbureau *Aron bvba* een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Heirbaan te Lanaken. Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van *Maaslands Huis cvba*. Tijdens het onderzoek werd getracht om op volgende onderzoeksvragen een antwoord te geven:

Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd over het ganse terrein een zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont aangetroffen. Met uitzondering van profielput 3 kon in alle profielen het plaggendek worden opgedeeld in twee pakketten: het betreft een onderliggend bruin pakket (Ap2) dat door een donkergrijs pakket (Ap1) wordt afgedekt. De antropogene humus A-horizont was het minste dik in het oostelijke deel van het terrein en werd dikker in het centrale en westelijke deel, waar het plaggendek een depressie opvulde. Deze depressie start ter hoogte van proefsleuven 1 en 2 in het midden van de sleuf en loopt van hieruit over een afstand van ca. 17,5 m komvormig in westelijke richting in de richting van de huidige Heirbaan, waar ze op een afstand van ca. 6,5 m ten oosten van deze weg terug opduikt. Op basis hiervan kan vermoed worden dat het oude landschap door een depressie werd ingenomen die door het aanbrengen van het plaggendek afgevlakt werd.

Bij profielput 3 was het bruine plaggenpakket (Ap2) niet aanwezig. Hier werd onder de grijze bouwvoor onmiddellijk de lichtbruine humus-B horizont aangesneden. Verder in het oosten, ter hoogte van profielput 2, was het plaggendek (Ap2) door het bewerken van de bodem (ploegen) en bioturbatie vermengd met de bovenzijde van de humus B-horizont, waardoor het onderscheid tussen beide eerder onduidelijk was. In het westen van het terrein, ter hoogte van profielputten 1 en 4, kon een originele bodemprofielontwikkeling niet waargenomen worden. Toch vond ook hier in het bruine plaggenpakket in een latere fase een bodemprofielontwikkeling plaats, waarbij humus zich ophoopte in de vorm van bruine bandjes op plaatsen waar de pH-waarde van de zanden wisselt of waar de korrelgrootte van de zanden verschilt.

Onder bovenstaande lagen kwam in alle profielen een witgeel zand voor dat als dekzand kan worden geïnterpreteerd. Het gaat hierbij om eolische afzettingen van fijn zand, afgezet tijdens het Brabantiaan (Formatie van Wildert). In profielen 2, 3 en 4 vertonen deze zanden op een diepte van 90 cm à 1,40 m meerdere wit-oranje vlekken (gleyverschijnselen).

Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Zijn er tekenen van erosie? In hoeverre is de bodemopbouw intact?

In het oosten van het terrein was de humus B-horizont door ploegen en door bioturbatie deels opgenomen in het plaggendek. Meer naar het westen bevindt zich een depressie, mogelijk ontstaan door het weggraven van de Romeinse weg of door erosie (afspoeling door regenwater, gebruik, ...). De oorspronkelijke bodemprofielontwikkeling was op deze locatie niet maar waarneembaar.

Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

Niet van toepassing

Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

In totaal werd bij het onderzoek drie sporen aangetroffen. Een spoor, zijnde S2, kon nog tijdens het onderzoek als natuurlijk bestempeld worden. De andere twee sporen zijn wel antropogeen.

In de proefsleuven 1, 2 en 4 werd een N-Z georiënteerd wegtracé (S1) aangesneden. Het betreft de oude Romeinse weg, die van Tongeren (*Atuatuca Tungrorum*) naar Nijmegen (*Noviomagus*) leidde en min of meer het tracé van de huidige Heirbaan volgt. Het spoor, dat parallel op 10 m afstand van de huidige Heirbaan aangeduid kon worden, bestaat uit een compacte, bruine tot grijs-witte gekleurde zandlaag (laag 2) waarin meerdere karrensporen onderscheiden konden worden. Dat de weg verhard is geweest, blijkt uit de aanwezigheid van een aantal kleine ronde kiezels en grotere, hoekige stenen. Hierboven bevindt zich een grijze zandige laag (laag 1), waarneembaar over een afstand van ca. 8,4 m. Mogelijk heeft deze laag iets te maken met het wegbreken van de wegverharding toen de weg in onbruik raakte, wat de aanwezigheid van de depressie op het terrein zou kunnen verklaren. Een andere mogelijkheid bestaat erin deze laag te zien als de funderingslaag van een tweede wegdek. De Romeinse weg, waarin de kiezel dan eerder dun werd aangebracht, werd hierbij in de loop der jaren door gebruik en regen uitgesleten en uitgespoeld.

Doorheen de Romeinse weg werd in kijkvenster 1 een rechthoekige kuil (S3) aangetroffen. In de kuil konden twee lagen onderscheiden worden. Het betreft een ronde donkerzwarte zandige laag waarvan de bodem door hitte roodverbrand was. Hier rond bevond zich een bruine zandige laag met spikkels houtskool en enkele fragmenten bot (laag 2). Het spoor kan als post-middeleeuwse veldoven aangeduid worden, waarvan meerdere identieke structuren in de omgeving werden aangetroffen die steeds aan de 17de en 18de eeuwse belegeringen van Maastricht gekoppeld werden.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

De bewaringstoestand van de sporen is eerder slecht te noemen. Op basis van de intensieve bodembewerking en bodemkundige processen zoals uitloging zijn de aangetroffen sporen eerder ondiep bewaard. Daarenboven bestaat het vermoeden dat de Romeinse weg na het in onbruik raken deels werd weggegraven.

Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?

Niet van toepassing

Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?

Zoals eerder vermeld, situeert het onderzoeksterrein zich langs de Romeinse heirbaan, die van Tongeren naar Nijmegen leidde. Het is deze weg die tijdens het onderzoek werd aangesneden.

Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;

- Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- Wat is de omvang?
- Komen er oversnijdingen voor?
- Wat is het, geschatte, aantal individuen?

Niet van toepassing

Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

Niet van toepassing

Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Het onderzoeksterrein ligt in het dekzandgebied, op de grens met de alluviale vlakte van de Maas. Het zijn deze drogere plaatsen die in het verleden bewoond waren en waar aan akkerbouw werd gedaan, omdat hier het risico op overstromingen beperkt was. De aanwezige plaggenbodem duidt aan dat het onderzoeksterrein gedurende lange tijd na de Romeinse periode bewerkt werd.

Verder situeert het onderzoeksterrein situeert zich langs de Romeinse heirbaan, die van Tongeren (*Atuatuca Tungrorum*) naar Nijmegen (*Noviomagus*) leidde. De aanleg van deze weg wordt doorgaans gedateerd in de tweede helft van de 1ste eeuw n. Chr. Merkwaardig bij het tracé is dat de Romeinse heirbaan steeds aangelegd werd in het dekzandgebied, op geringe afstand van de alluviale vlakte. De heirbaan werd op deze manier zo dicht mogelijk aangelegd tegen de vruchtbare alluviale gronden, doch op het hoger gelegen dekzandgebied zodat de heirbaan zelfs bij de hoogste Maasdebieten niet overstroomde.

Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

In het oosten van het onderzoeksterrein werd, parallel met en op een afstand van ca. 10 m ten oosten van de huidige Heirbaan, de oude Romeinse weg van Tongeren naar Nijmegen op een diepte van ca. 0,70 m à 1,20 m aangesneden. Een tweede spoor betreft een post-middeleeuwse veldoven, te koppelen aan de 17de en 18de eeuwse belegeringen van Maastricht, waarvan meerdere identieke structuren in de omgeving werden aangetroffen.

Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

De aangetroffen sporen bevinden zich een depressie, ontstaan door het weggraven van de Romeinse weg of door erosie (afspoeling door regenwater, gebruik, ...). De bewaringstoestand van de sporen is om deze reden eerder slecht te noemen.

Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Ondanks het gegeven dat in het verleden via cartografische en (schaarse) archeologische bronnen dikwijls tot in een hoge mate van detail de tracés van Romeinse wegen op kaarten werden gezet, blijven er bij de reconstructie van het Romeinse wegennet in onze streken veel hiaten en onduidelijkheden. Dit is voor de Romeinse Maasvallei evenzeer het geval als voor de rest van ons land. Het aantreffen van het Romeinse wegtracé ter hoogte van het onderzoeksterrein kan op deze manier meer informatie verschaffen over het gebruik en in onbruik raken van deze Romeinse weg.

Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)? Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:

- 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?**
- 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?**

De geschatte verstoringdiepte voor de aanleg van de ondergrondse parking en inrit (gebouw A) bedraagt ca. 3,45 m (zie bijlage 8). De aanwezige sporen, die op deze locatie op een diepte van ca. 70 à 80 cm onder het maaiveld werden aangesneden, zijn op deze manier bedreigd. Daarnaast blijft de juiste afbakening van het grafveld, horende bij de inheems-Romeinse site die zich ca. 500 m ten noorden van het onderzoeksterrein uitstrekt en zich naar alle waarschijnlijkheid aan weerszijden van de heirbaan situeerde, onduidelijk.

Indien een *in situ* behoud van de sporen niet tot de mogelijkheden behoort, wordt voor deze zone (Bijlage 10, ca. 700 m²) een vervolgonderzoek geadviseerd. Gezien de beperkte oppervlakte van het onderzoeksgebied en het eerder beperkt aantal sporen dat verwacht wordt, betreft het eerder een kleinschalig onderzoek dat naar alle waarschijnlijkheid een tweetal dagen in beslag gaat nemen. Het vervolgonderzoek zou dan ook opgevat kunnen worden als een werfbegeleiding in plaats van een voorafgaandelijke opgraving. Tijdens een dergelijke werfbegeleiding graaft de aannemer der werken onder begeleiding van een archeoloog de uit te graven bouwput uit tot op het archeologisch vlak waarna dit vlak geregistreerd wordt. Een dergelijke manier van werken is wel enkel mogelijk mits goed voorafgaandelijke afspraken tussen de uitvoerende partijen.

Ter hoogte van de zones waar een afgraving van ca. 50 cm is voorzien, zijn eventueel aanwezige sporen - die zich onder de ca. 60 m dikke bouwvoor bevinden - niet bedreigd.

Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

- Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe passen deze sporen binnen het regionale landschap uit die specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode en welke verschillen bestaan er?
- Kunnen de resultaten uit het vooronderzoek in verband met de weg bijgesteld worden? Welke nieuwe inzichten geven de resultaten van deze opgraving.
- Kan het ontstaan van de depressie extra geduid worden. Is deze antropogeen (door de mens weggegraven) of natuurlijk (door waterwerking weggespoeld)?
- Kunnen er greppels langs dit wegtracé aangeduid worden?
- Zijn er verder indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Welke graftypes zijn aanwezig en van welke aard zijn de bijgaven?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
 - Kunnen deze graven aan de inheems-Romeinse aangetroffen graven rondom het onderzoeksterrein gekoppeld worden?
 - Hoe verschilt dit grafveld, de graftypes en hun inhoud van deze van andere Romeinse begraafplaatsen?
 - Wat is de datering van het grafveld(en)?
 - Is er een fasering herkenbaar?

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Indien grafcontexten worden aangetroffen dient een fysisch antropoloog bij de verwerking betrokken worden.

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Tijdstabel

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Vondstenlijst

Bijlage 6: Fotolijst

Bijlage 7: Overzichtsplan A3

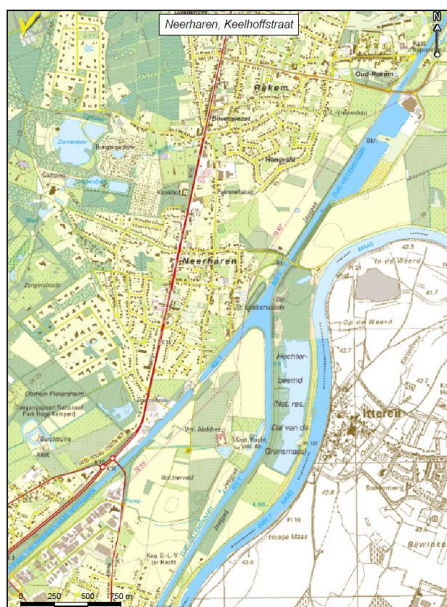
Bijlage 8: Overzichtsplan toekomstige werken A3

Bijlage 9: Profielen

Bijlage 10: Vervolgonderzoek

Bijlage 11: Vergunningen

Projectcode:	LA-15-HE
Vindplaatsnaam	Lanaken, Heirbaan-Keelhoffstraat
Opdrachtgever:	Maaslands huis cvba, Langstraat 31, 3630 Maasmechelen
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	Aron bvba
Vergunninghouder:	Petra Driesen
Dossiernummer vergunning:	2015/298
Begin vergunning:	16 juli 2015
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begindatum onderzoek:	4 augustus 2015
Einddatum onderzoek:	4 augustus 2015
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Lanaken
Deelgemeente:	Neerharen
Adres:	Keelhoffstraat, Heirbaan
Kadastrale gegevens:	Afd. 4, Sect. A, nrs. 190p en 190 s
Coördinaten:	X: 242583, Y: 178372
Totale oppervlakte:	1600 m ²
Te onderzoeken:	12,5%
Onderzochte oppervlakte:	212 m ² (13,28 %)
Bodem:	OB (zandbodem)
Archeologisch depot:	Maaslands huis cvba, Langstraat 31, 3630 Maasmechelen

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: Bodemverkenner).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Lanaken, Keelhoffstraat (Maaslands Huis)
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	Het te ontwikkelen terrein is omgeven door archeologisch gekende vindplaatsen bestaande uit wegenis en begraving uit de Romeinse periode.
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<ul style="list-style-type: none"> - Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? - Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Zijn er tekenen van erosie? - In hoeverre is de bodemopbouw intact? - Is er sprake van een of meerdere begraven bodems? - Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie? - Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?

	<p>Zo ja;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? - Wat is de omvang? - Komen er oversnijdingen voor? - Wat is het, geschatte, aantal individuen? <ul style="list-style-type: none"> - Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen? - Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? - Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)? - Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? - Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? - Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud <i>in situ</i>)? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: <ul style="list-style-type: none"> 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
Geplande werkzaamheden:	Bouw van 14 woongelegenheden met ondergrondse parking
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

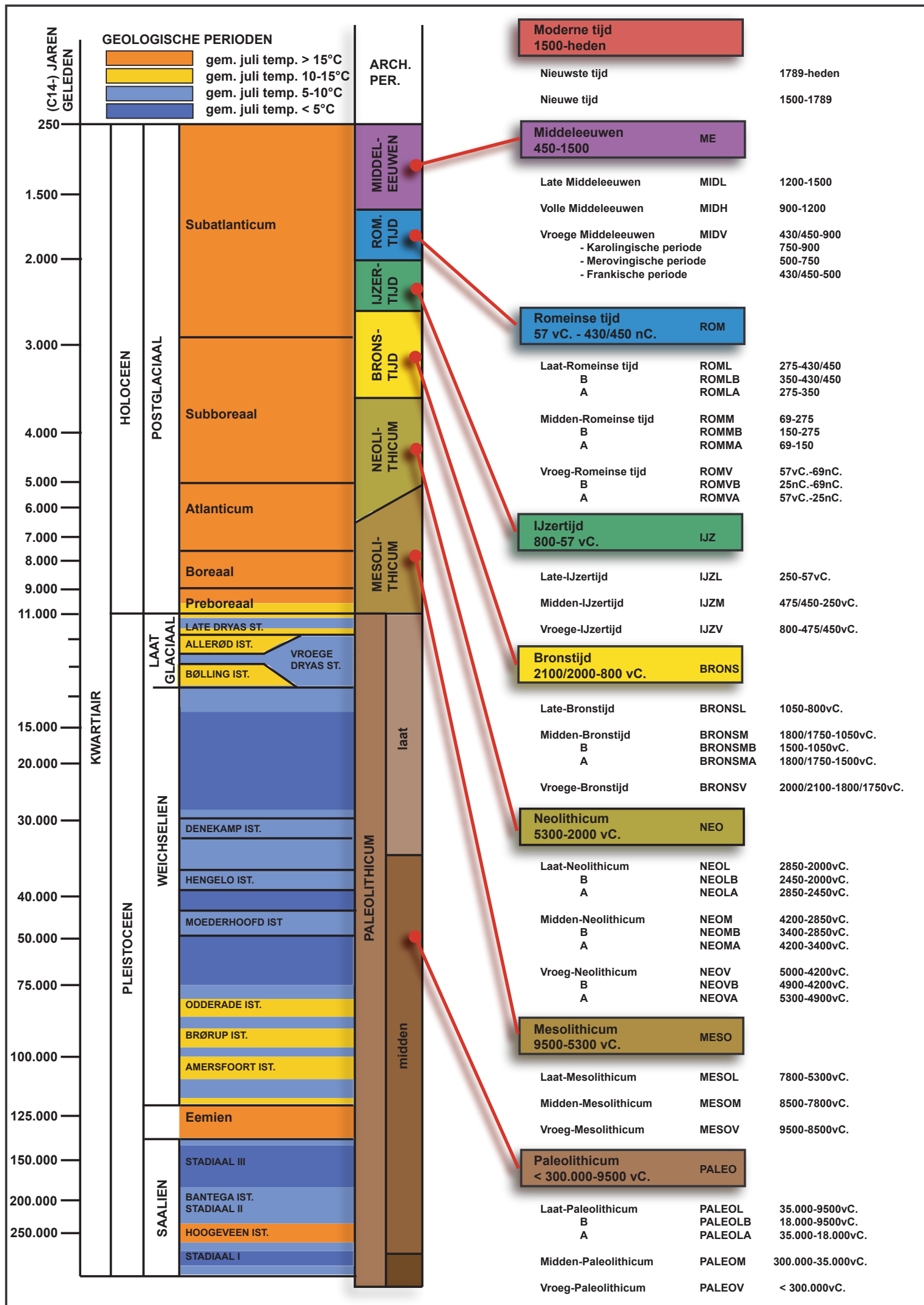
Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

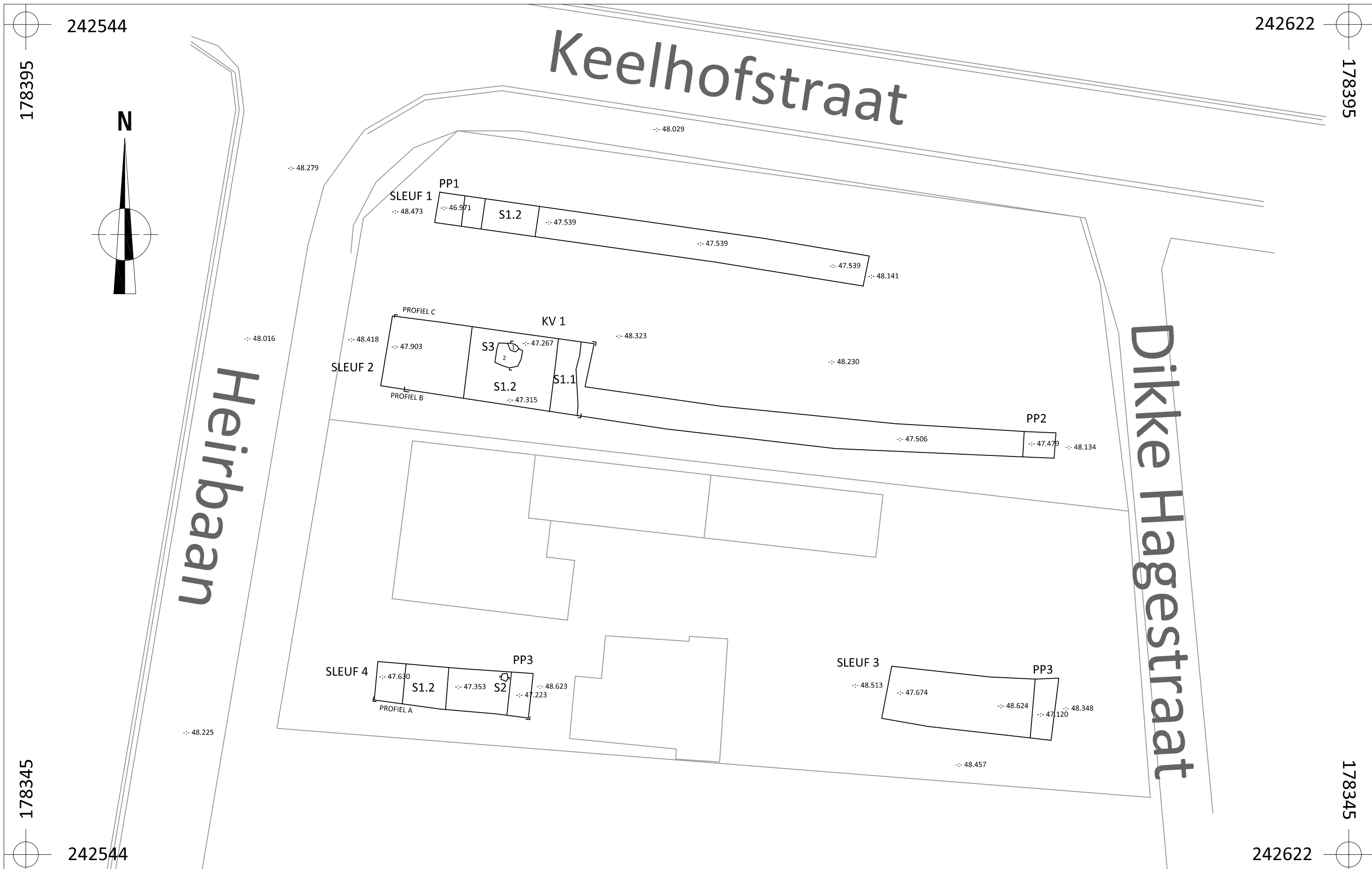
Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

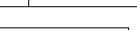

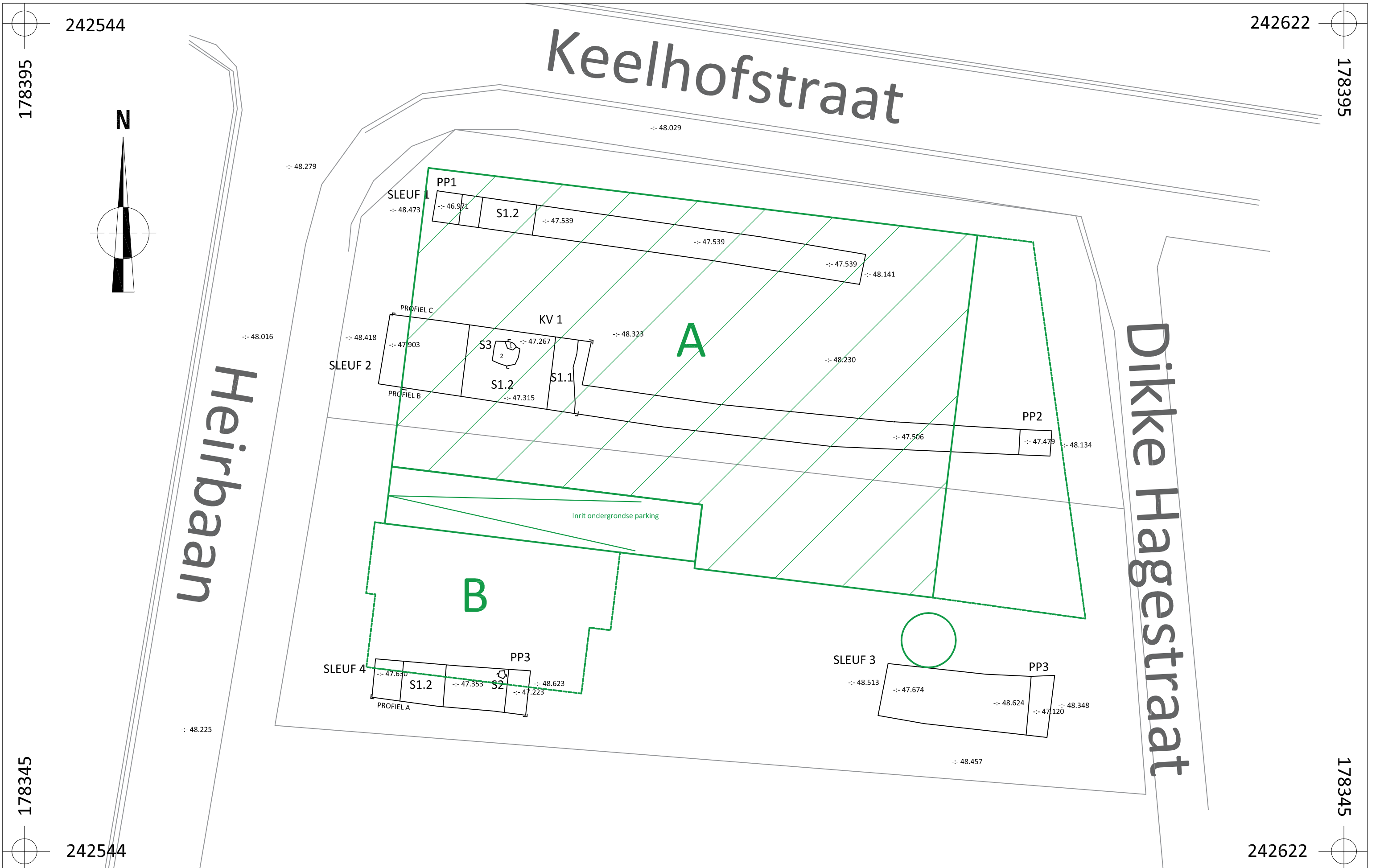
Spoornr	Laag	WP	Vlak	Coupe	Soort	Beschrijving	Vorm	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde
1	0	1, 2, 4	1	Ja	Weg	/	Langwerpig	/	/	NNO-ZZW	ROM	ROM
1	1	2, 4	1	Ja	Wegdek	Mogelijk afgegraven wegdek, een andere hypothese bestaat erin deze laag als deel van de weg te beschouwen	/	LIGR	Za + Kz (w) + Hk (w)	/	/	/
1	2	2, 4	1	Ja	Wegdek	Oudste wegdek, met aanwezigheid van karrensporen	/	LIBRGR + VL BEI, WIGR	Za + Kz (w)	/	/	/
2	1	4	1	Ja	Natuurlijk	/	Onregelmatig	DOGR	Za	/	/	/
3	0	2, KV1	1	Ja	Veldoven	/	Rechthoek	/	/	/	MIDP	MIDP
3	1	2, KV1	1	Ja	Opvullingslaag	Onderzijde rood verbrand door hitte	/	ZW + RO	Za + VL KILe	/	/	/
3	2	2, KV1	1	Ja	Opvullingslaag	/	/	DOBR	Za + Sp Hk (m) + Bot (w)	/	/	/

Vondstnr	Monster	Spoornr	Laag	Werkput	Vlak	Materiaal	Periode	Soort	Vorm	Type	Datum begin	Datum eind	R	W	B	F	MAI	Opmerkingen
1	Nee	1	1	2/KV1	1	AW	ROM	RW	(Kook)pot	/	ROM	ROM	0	1	1	0	2	/
1	Nee	1	1	2/KV1	1	AW	IJZ	HA	/	/	IJZ	IJZ	0	1	0	0	1	Gemagerd met fijne kwarts
1	Nee	1	1	2/KV1	1	ST	/	SILEX	/	/	/	/	0	0	0	2	2	Twee fragmenten met onduidelijke breuk, mogelijk natuurlijk
1	Nee	1	1	2/KV1	1	MET	/	FE	Nagel	/	/	/	0	0	0	1	1	Nagel
2	Nee	3	1	2/KV1	1	ST	/	/	/	/	/	/	0	0	0	3	3	/
2	Nee	3	1	2/KV1	1	MET	/	PB	/	/	/	/	0	0	0	1	1	Indet.
3	Nee	3	2	2/KV1	2	ORG	/	BOT	/	/	/	/	0	0	0	5	1	/
4	Nee	/	Ap2	1	/	AW	ROM	RW	/	/	ROM	ROM	1	0	1	0	1	/
4	Nee	/	Ap2	1	/	AW	IJZ	HA	/	/	IJZ	IJZ	0	1	0	0	1	/
4	Nee	/	Ap2	1	/	TC	/	/	/	/	/	/	0	0	0	4	4	/
5	Nee	/	Ap2	/	/	ST	/	/	/	/	/	/	0	0	0	1	1	Mogelijke wetsteen
5	Nee	/	Ap2	/	/	TC	/	/	/	/	/	/	0	0	0	3	3	/
5	Nee	/	Ap2	/	/	MET	ROM?	FE	Schaapscheerderschaar	/	1ste E	6e E	0	0	0	1	1	/
4	Nee	/	Ap2	1	/	AW	MID	STG	/	/	13e E	NT	0	1	0	0	1	/

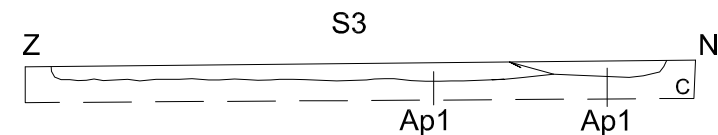
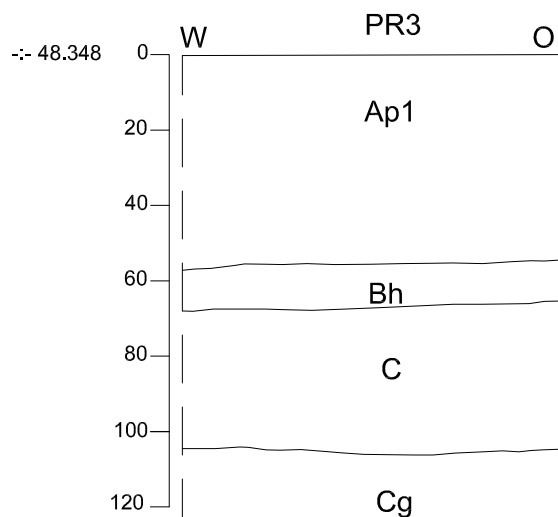
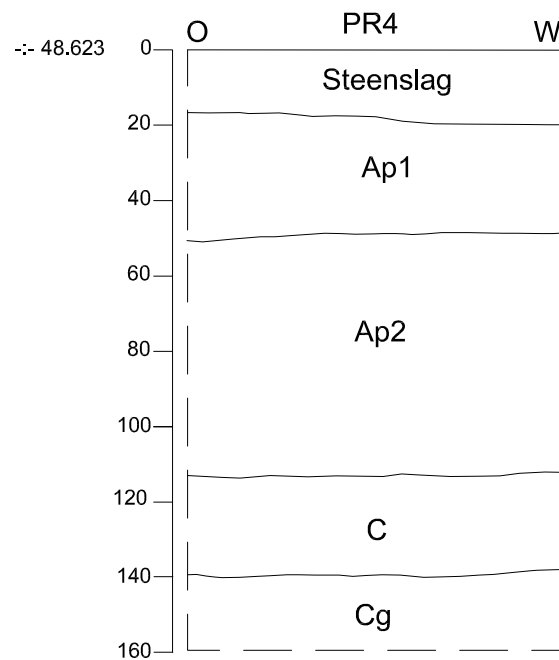
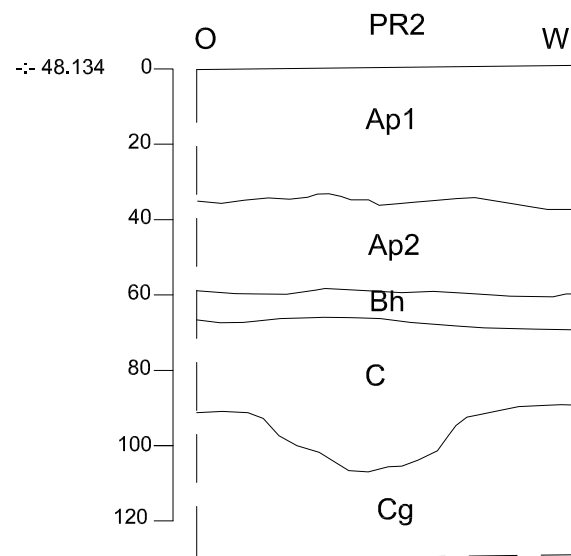
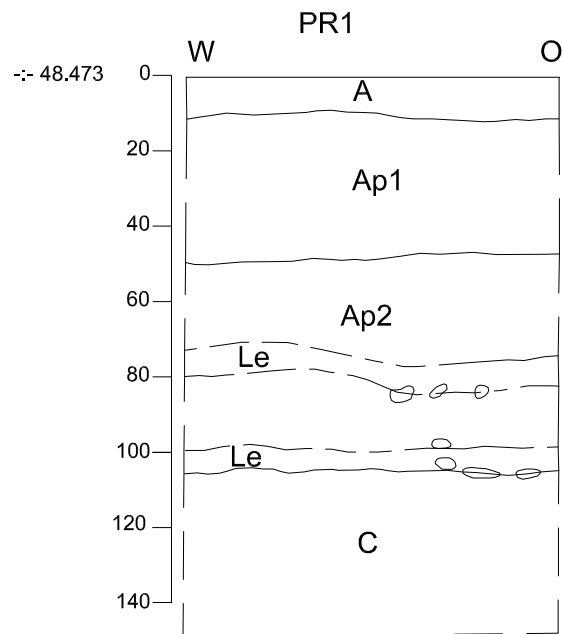
DSC-nummer	Soort opname	Sleuf	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit
1761-1763	Overzicht	1	/	Vlak 1	W
1764-1766	Overzicht	1	/	Vlak 1	O
1767-1769	Detail	1	/	Vlak 1, leembanden	O
1770	Werkfoto	1	/	Aanleg vlak 2	W
1771-1773	Profiel	1	/	PR1	Z
1776-1778	Overzicht	1	/	Vlak 2	W
1779-1781	Overzicht	1	/	Vlak 2	O
1782-1784	Profiel	2	/	PR2	N
1785-1787	Overzicht	2	/	/	O
1788-1790	Overzicht	3	/	/	W
1791	Overzicht	3	/	/	O
1792-1794	Profiel	3	/	PR3	Z
1797	Werkfoto	4	/	Aanleg vlak	/
1798-1800	Werkfoto	4	/	aanleg vlak, recente kuil	O
1801-1803	Profiel	4	/	PR4	N
1804-1808	Detail	4	S1	Romeinse weg	N
1809-1811	Profiel	4	S1	Romeinse weg	N
1812-1820	Profiel	4	S1	/	N
1821-1825	Detail	4	S2	/	Z
1828-1831	Overzicht	4	/	/	O
1833-1834	Coupe	4	S2	/	Z
1835-1841	Coupe	4	S1	/	N
1843-1852	Profiel	4	S1	/	N
1853-1856	Profiel	4	S1	/	NO
1857-1861	Werkfoto	/	/	/	/
1862-1867	Overzicht	2, KV1	/	/	N
1868-1870	Overzicht	2, KV1	/	/	W
1871-1873	Overzicht	2, KV1	S1	/	Z
1874-1879	Detail	2, KV1	S3	/	O
1880-1882	Detail	2, KV1	S1, S3	/	O
1883-1885	Detail	2, KV1	S1	/	Z
1886-1889	Profiel	2, KV1	/	/	N
1891-1895	Profiel	2, KV1	/	/	Z
1896-1898	Profiel	2, KV1	/	/	N
1899-1904	Profiel	2, KV1	/	/	Z
1905-1907	Coupe	2, KV2	S3	/	O

	LA-15-HE	Onderwerp	Datum	Legende			
		Overzichtsplan	Augustus 2015	 Spoorcontouren	 Coupehaken	329Z Perceelnummer	
	Lanaken - Heirbaan	Schaal 1 : 200	0 10 m	S1 Spoornummer	 Verstoring		
				-:- 31.508 Absolute hoogte (in m TAW)	 Perceelgrens		

	LA-15-HE		Onderwerp	Datum	Legende			
	Lanaken - Heirbaan		Overzichtsplan met toekomstige situatie	Augustus 2015	 Spoorcontouren	 Coupehaken	329Z Perceelnummer	
	Schaal 1 : 200				S1 Spoornummer	 Verstoring	 Afgraving ondergrondse parking	
					-:- 31.508 Absolute hoogte (in m TAW)	 Perceelgrens	 Overige afgraving (50 cm)	

LA-15-HE

Lanaken - Heirbaan

Onderwerp

Profielen en coupe

Datum

Augustus 2015

Legende

Rand proefput
Absolute hoogte
(in m TAW)

Verstoring

Ap1

Teelaarde

C

C-horizont

Ap2

Plaggendek

g

gley

Bh

Humus B-horizont

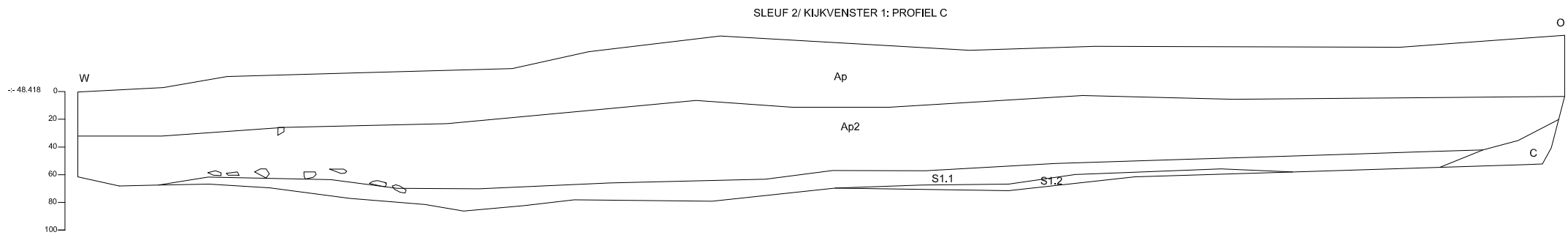
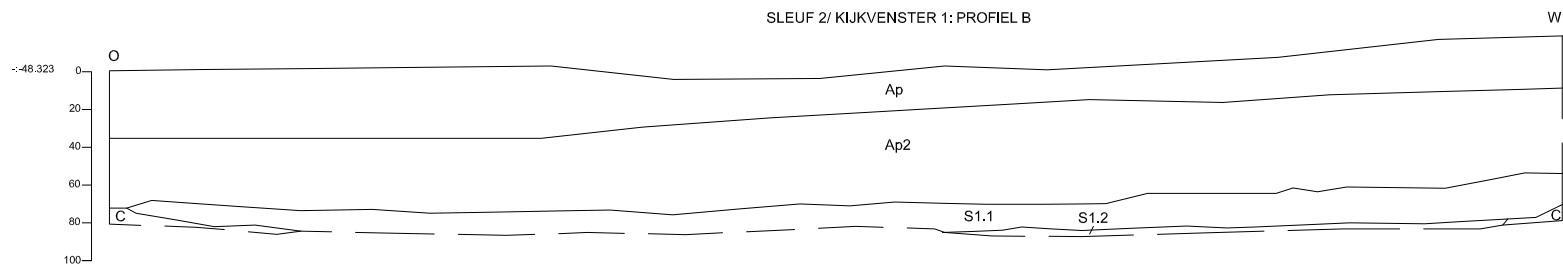
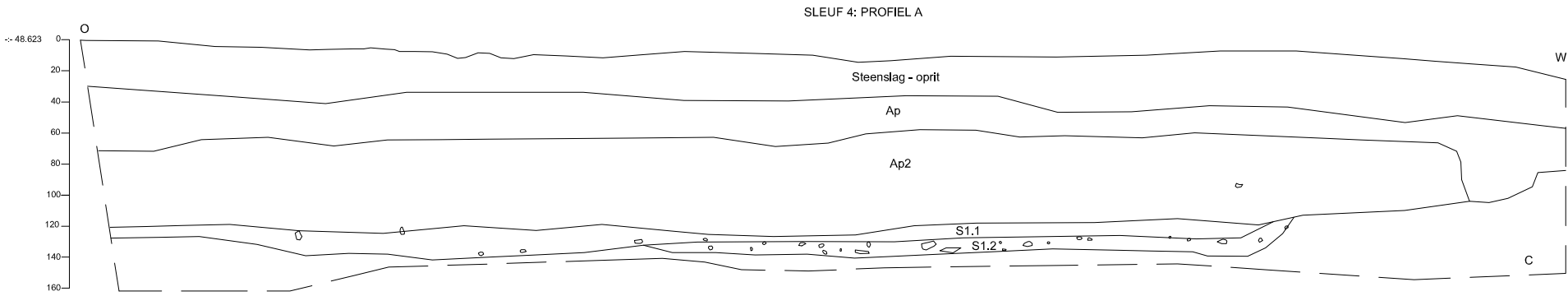
Schaal

1 : 20

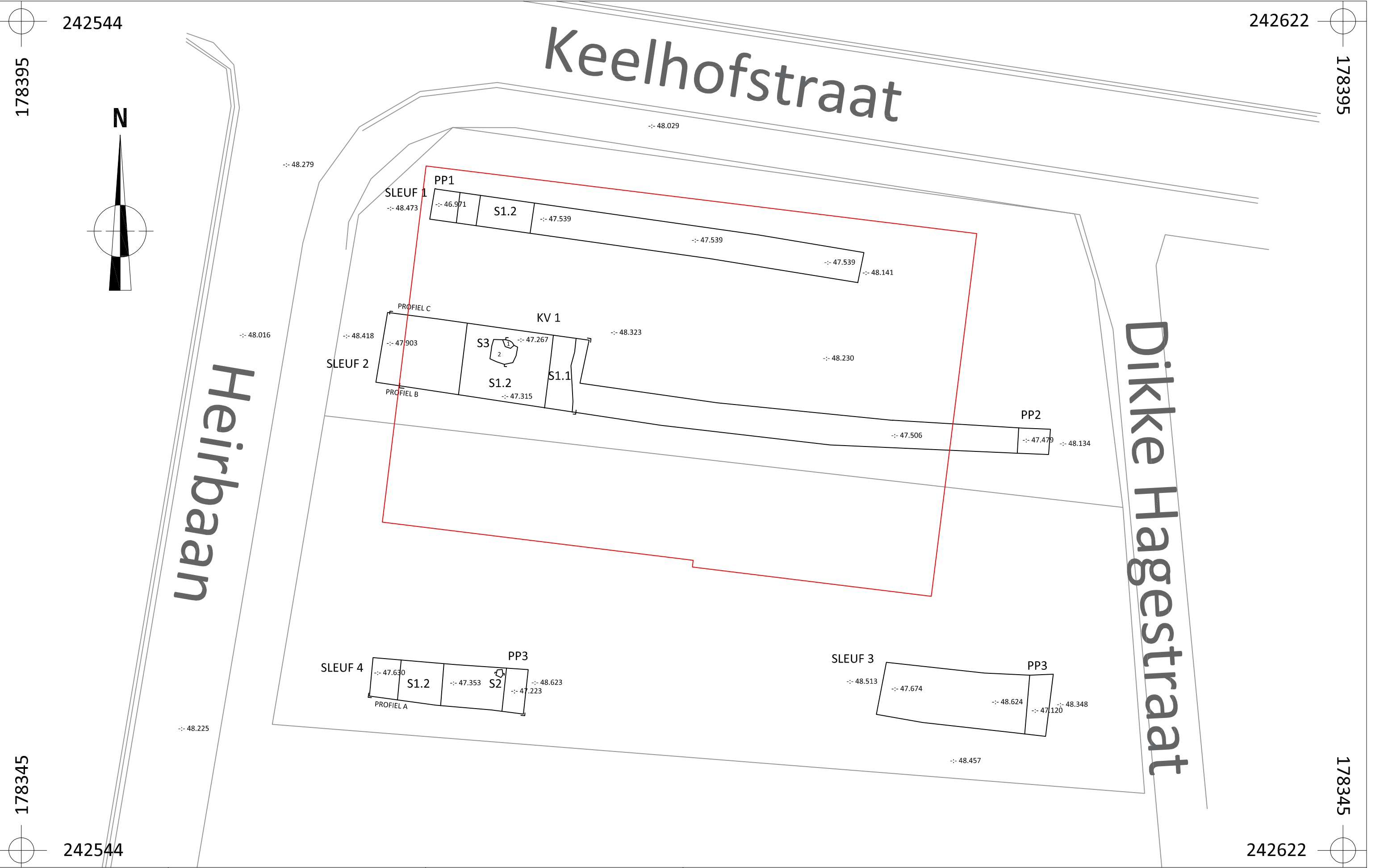
0

1 m

	LA-15-HE	Onderwerp	Datum		Legende							
		Overzichtsplan		Augustus 2015			Spoorcontouren		Coupehaken	329Z	Perceelnummer	Bh
	Lanaken - Heirbaan	Schaal 1 : 40			S1	Spoornummer		Verstoring	Ap1	Teelaarde	C	C-horizont
					-:- 31.508	Absolute hoogte (in m TAW)		Perceelgrens	Ap2	Plaggendek	g	gley

	LA-15-HE		Onderwerp	Datum	Legende				
	Lanaken - Heirbaan		Vervolgonderzoek	Augustus 2015	 Spoorcontouren	 Coupehaken	329Z	Perceelnummer	
	Schaal 1 : 200				 S1	Spoornummer	 Verstoring	 Vervolgonderzoek	
					 -:- 31.508	Absolute hoogte (in m TAW)	 Perceelgrens		

AANGETEKEND

ARON bvba
Petra DRIESEN
Maxim HOEBRECKX
Chris CAMMAER

Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
29 juni 2015

uw kenmerk

ons kenmerk
2015/298

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum
03 JULI 2015

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem** op een terrein gelegen in de **gemeente LANAKEN** met adres Keelhofstraat-Heirbaan, kadastraal gekend als **afdeling 4, sectie A, percelen 190p en 190s**. Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen **16 JULI 2015** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **30 juni 2015**.

BESLISSING:

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Petra DRIESEN**.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed (VCOE), vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed wenst in te winnen.

AANGETEKEND

ARON bvba
Petra DRIESEN
Maxim HOEBRECKX
Chris CAMMAER

Diesterstraet 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
29 juni 2015

uw kenmerk

ons kenmerk
2015/298(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum
03 JULI 2015

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector** op een terrein gelegen in de **gemeente LANAKEN** met adres Keelhofstraat-Heirbaan, kadastraal gekend als **afdeling 4, sectie A, percelen 190p en 190s**. Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen **16 JULI 2015** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **30 juni 2015**.

BESLISSING

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector wordt verleend aan **Petra DRIESEN**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

AANGETEKEND

ARON bvba
Petra DRIESEN
Maxim HOEBRECKX
Benjamino EMONS

Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
29 juni 2015

uw kenmerk

ons kenmerk
2015/298(3)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum
03 JULI 2015

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector** op een terrein gelegen in de **gemeente LANAKEN** met adres Keelhofstraat-Heirbaan, kadastraal gekend als **afdeling 4, sectie A, percelen 190p en 190s**. Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen **16 JULI 2015** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **30 juni 2015**.

BESLISSING

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector wordt verleend aan **Benjamino EMONS**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

